

6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU VE AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA KİŞİSEL VERİLERİN SİLİNMESİ VE DÜZELTİLMESİ

*Erasure and Rectification of
Personal Data under Code on The Protection of
Personal Data No. 6698 and European Union Law*

Hilal Tuğba ÖKSÜZOĞLU*

Öz

Anayasa'nın 20. maddesinin 3. fıkrasıyla kişisel verilerin korunması bir temel hak olarak tanınmıştır. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi, anonim hale getirilmesi ve düzeltilmesine ilişkin ana esaslar düzenlenmiş; fakat kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesine ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenmek üzere bırakılmıştır. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik ile kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesi kavramları tanımlanmıştır. Bununla birlikte kişisel verilerin silinmesini talep hakkı bağlamında Avrupa Birliği hukuku ile Türk hukuku arasında bir terminoloji farklılığı söz konusudur. Bu çalışmada kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi, anonim hale getirilmesi ve düzeltilmesini talep hakları 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, ilgili

* Avukat, İstanbul Barosu, İstanbul, Türkiye. E-posta: av.hilaloksuzoglu@hotmail.com.org.tr, ORCID: 0000-0002-4498-860X.

Makale Gönderim Tarihi: 09.08.2019.

Makale Kabul Tarihi: 30.12.2019.

diğer mevzuat ve Avrupa Birliği hukuku bakımından incelenmiştir. Çalışmada son olarak kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi, anonim hale getirilmesi veya düzeltilmesi talebinin yerine getirilmemesinin neticeleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik, Kişisel Verilerin İmhası, Anonimleştirme, Genel Veri Koruma Tüzüğü.

Abstract

The protection of personal data is regulated as a fundamental right under Article 20, paragraph 3 of the Constitution. Guidelines regarding erasure, destruction, anonymization, and rectification of personal data have been regulated by Code on The Protection of Personal Data No. 6698. However, other procedures and principles for the erasure, destruction, and anonymization of personal data are laid down through a by-law. Concepts of erasure, destruction, and anonymization of personal data are defined by the Regulation on Erasure, Destruction or Anonymization of Personal Data. Nevertheless, there is a terminological difference between European Union law and Turkish law regarding the erasure of personal data. In this study, the rights to erasure, destruction, anonymization, and rectification of personal data are examined under Code on The Protection of Personal Data No. 6698, other the related legislation and European Union law. Lastly, the consequences of not carrying out erasure, destruction, anonymization or rectification of personal data are analyzed.

Keywords: Code on The Protection of Personal Data No. 6698, Regulation on Erasure, Destruction or Anonymization of Personal Data, Extermination of Personal Data, Anonymization, General Data Protection Regulation.

I. GİRİŞ

Özellikle 1960'lı yıllardan itibaren verilerin otomatik olarak işlenmesini mümkün kılan teknolojilerin geliştirilmesiyle birlikte, devlet kurumları bireylerin kişisel verilerine dair kapsamlı bilgi bankaları oluşturmaya başlamışlardır.¹ Bunun sonucunda bireylerin mahremiyetinin korunması ve devletin bireylerin kişisel verilerine dair bilgi hâkimiyetinin sınırlandırılması yönündeki talepler artış göstermiştir.² Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanmakta olan gelişmeler sonucunda bilgiye elektronik ortamda erişimin kolaylaşmış olması da kişisel verilerin korunmasının önemini artırmıştır.³ Günümüzde teknolojik olanakların gelişmesiyle birlikte bireyler üzerindeki gözetim öncesine göre çok daha fazladır.⁴

Kişisel verilerin günümüzde ticarî meta hâline getirilmiş olduğunu söylemek mümkündür.⁵ Öyle ki veri, dijital toplumun petrolü olarak nitelendirilmektedir.⁶

¹ Mesut Serdar Çekin, *Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu* (İstanbul: On İki Levha, 2018), 5.

² Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 5. Bu bağlamda bireyin kişisel verilerinin korunması hakkını insan onuru bağlantısıyla genel kişilik hakkının korunması ile gerekçelendirmiş olan Alman Anayasa Mahkemesi'nin Almanya'daki 1983 Nisan ayı nüfus sayımına ilişkin kararı (*Volkszählung*, BVerfG, 15.12.1983 - 1 BvR 209/83) büyük önem taşımaktadır. Bkz. Oğuz Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması* (İstanbul: Beta, 2008), 114-115. Karar hakkında detaylı açıklamalar için, bkz. Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 114-119; Can Yavuz, *İnternet'teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı* (Ankara: Seçkin, 2016), 60-62. Kararda kişisel verilerin korunması hakkı, kişilik hakkının bir alt kategorisi olarak değerlendirilmiştir. Bu konuda bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 13.

³ Doğan Kılınç, "Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması," *AÜHFHD* 61, no. 3 (2012): 1089.

⁴ Daniel J. Solove, *The Digital Person: Technology and Privacy in the Information Age* (New York and London: New York University Press, 2004), 2; İbrahim Korkmaz, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme," *TBB Dergisi*, no. 124, (2016): 82.

⁵ Habip Oğuz, "Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum," *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, no. 3 (2013): 2.

Türk hukuku bakımından kişisel verilerin korunmasına dair hukuki düzenlemelerin uzun bir geçmişe sahip olmadığı belirtilmektedir.⁷ Anayasa'nın "Özel Hayatın Gizliliği" kenar başlıklı 20. maddesine 2010 yılında 5892 sayılı Kanun'un⁸ 2. maddesi uyarınca eklenen üçüncü fıkra ile kişisel verilerin korunması bir temel hak olarak tanınmıştır.⁹ Anayasa m. 20/3 uyarınca; "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*". Anayasa'nın bu hükmü, ikincil mevzuattaki düzenlemelerin tamamının temelini oluşturmaktadır.¹⁰

Türk hukukunda kişisel verilerin korunmasına dair esaslar 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu¹¹ ("KVKK" veya "Kanun") ile düzenlenmiştir. KVKK'nın Resmî Gazete'de 07.04.2016 tarihinde yayımlanmasından yalnızca 7 gün sonra 14.04.2016 tarihinde, Avrupa Birliği Parlamentosu tarafından Genel Veri Koruma Tüzüğü¹² ("Tüzük") kabul etmiştir.¹³ Bununla birlikte KVKK Tü-

⁶ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 2. "Data is the new oil." sloganının öncelikle kim tarafından ifade edilmiş olduğunun tartışmalı olduğu hakkında bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 2, dn. 6.

⁷ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 8.

⁸ 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. Kabul Tarihi: 07.05.2010. Bu kanunla yapılan Anayasa değişiklikleri 12.9.2010 tarihinde halk oylamasına sunulurken kabul edilmiş, buna ilişkin 22.09.2010 tarihli ve 846 sayılı Yüksek Seçim Kurulu Kararı 23.09.2010 tarihli ve 27708 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

⁹ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 8.

¹⁰ Mustafa Tefik Kartal, "Kişisel Verilerin Korunması: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme," *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi* 4, no. 1 (2018): 10.

¹¹ Kabul tarihi: 24.03.2016; RG. 07.04.2016, S. 29677.

¹² Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal

zük'e değil, 1995 tarihli Avrupa Birliği Veri Koruma Yönergesi'ne¹⁴ ("Yönerge") dayanmaktadır.¹⁵

KVKK'nın ardından yürürlüğe girmiş olan ilgili yönetmelikler ise Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik¹⁶, Kişisel Verileri Koruma Kurulu Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik¹⁷, Veri Sorumluları Sicili

data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). Tüzük metni için bkz. "Regulation (EU) 2016/679 of The European Parliament and of The Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)," EUR-Lex, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>.

¹³ Tüzük; kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak önceki düzenlemeye göre daha yüksek standartlar belirlemek, Avrupa Birliği üyesi ülkeler bakımından daha uyumlu bir koruma rejimi kurmak ve Avrupalı olmayan şirketlerin hukuki düzenlemelere uyum sağlamasını kolaylaştırmak hedefleriyle oluşturulmuştur. Bkz. Furkan Güven Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), 15.

¹⁴ Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data. Yönerge metni için, bkz. "Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data," EUR-Lex, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A31995L0046>.

Yönerge ile veri işlemede gerçek kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumaya yönelik normların uyumlaştırılması ve kişisel verilerin Avrupa Birliği'ne üye olan ülkeler arasında serbest akışının sağlanması hedeflenmiştir. Bkz. Metin Turan, *Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2017), 41; Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 13.

¹⁵ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 3. KVKK hazırlanırken kanun koyucunun ilk aşamada Tüzük'e değil Yönerge'ye dayalı bir düzenlemeye gitme tercihinin isabetli olduğu yönünde bkz. Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 24-25. Bu tercih isabetli olarak nitelendirilemeyeceği, bununla birlikte ilgili normların uygulanması esnasında 20 yıldan fazla bir tecrübeye sahip olan Avrupa Birliği uygulamasını dikkate almanın yerinde olacağı yönünde bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 3-4.

¹⁶ RG. 28.10.2017, S. 30224.

¹⁷ RG. 16.11.2017, S. 30242.

Hakkında Yönetmelik¹⁸, Kişisel Verileri Koruma Uzmanlığı Yönetmeliği¹⁹, Kişisel Verileri Koruma Kurumu Teşkilat Yönetmeliği²⁰, Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik²¹, Kişisel Verileri Koruma Kurumu Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği²² ve Kişisel Verileri Koruma Kurumu Disiplin Amirleri Yönetmeliği'dir.²³ Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik²⁴ ise KVKK öncesinde yürürlüğe girmiştir.

Bunun dışında Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ²⁵ ile Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ²⁶ yürürlükte.²⁷

KVKK ile ilgili kişiye²⁸ birtakım haklar tanınmış, veri sorumlularına²⁹ ise bazı yükümlülükler yüklenmiştir. KVKK m. 10 hükmü-

¹⁸ RG. 30.12.2017, S. 30286.

¹⁹ RG. 09.02.2018, S. 30327.

²⁰ RG. 26.04.2018, S. 30403.

²¹ RG. 21.06.2019, S. 30808.

²² RG. 05.05.2018, S. 30412.

²³ RG. 17.05.2019, S. 30777.

²⁴ RG. 24.07.2012, S. 28363.

²⁵ RG. 10.03.2018, S. 30356.

²⁶ RG. 10.03.2018, S. 30356.

²⁷ Kişisel veri koruma hukukunda geçerli olan Türk hukuku düzenlemeleri ile Avrupa Birliği hukuku düzenlemeleri için bkz. Mehmet Bedii Kaya ve Furkan Güven Taştan, *Kişisel Veri Koruma Hukuku Mevzuat & İçtihat* (İstanbul: On İki Levha, 2018), v-x.

²⁸ KVKK m. 3/1-ç uyarınca "ilgili kişi"; kişisel verisi işlenen gerçek kişidir.

²⁹ KVKK m. 3/1-ı uyarınca "veri sorumlusu"; kişisel verilerin işlenme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişidir. "Veri işleyen" ise başka bir kavramdır ve KVKK m. 3/1-ğ uyarınca veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak ve onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder. Yönerge m. 2/d ve Tüzük m. 4/7 uyarınca yalnız başına veya başkalarıyla birlikte kişisel verilerin işlenme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen gerçek veya tüzel kişi "controller" olarak tanımlanmıştır. Çalışmada terminoloji birliği olması açısından "controller" kelimesinin tercümesinde "veri kontrolörü" değil, "veri sorumlusu" teriminin kullanımı tercih edilmiştir.

le veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü, m. 12 hükmüyle de veri sorumlusunun sahip olduğu veri güvenliğine dair yükümlülükler düzenlenmiştir.

İlgili kişinin hakları ise KVKK m. 11 hükmünde sayılmıştır. İlgili kişinin hakları, ilgili kişi tarafından veriler üzerinde denetim sağlanabilmesi ve kişisel verilerin niteliğine ilişkin ilkelerin gerçekleştirilmesi bakımından son derece önemlidir.³⁰ Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması halinde bunların düzeltilmesini isteme hakkı ve kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme hakkı, KVKK m. 11/1 fıkrasının “d” ve “e” bentleri uyarınca ilgili kişinin veri sorumlusuna karşı ileri sürebileceği haklardandır. Keza ilgili kişi; KVKK m. 11/1 fıkrasının “d” ve “e” bentleri gereği yapılmış olan işlemlerin, ayrıca kişisel verilerin aktarılmış olduğu üçüncü kişilere bildirilmesini isteme hakkını da haizdir (KVKK m. 11/1-f).

KVKK m. 28 hükmünde Kanun’un uygulama alanı dışında tutulan hususlar düzenlenmiştir. KVKK m. 28/1 tamamen, KVKK m. 28/2 ise kısmen Kanun’un uygulama alanı dışında tutulan hallerle ilişkindir.³¹ Dolayısıyla ilgili kişinin kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve düzeltilmesine ilişkin haklarının da düzenlenmiş olduğu KVKK m. 11 hükmü, KVKK m. 28’de belirtilmiş hallerde uygulama alanı bulmayacaktır.³²

Bu çalışmada kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi, anonim hale getirilmesi ve düzeltilmesini talep haklarının KVKK ve Avrupa Birliği hukuku bakımından incelenmesi konu edilmiştir. Bu bağlamda KVKK hükümleri, Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik, Avrupa Birliği hukuku bakımından ise Yönerge ve Tüzük hü-

³⁰ Elif Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması* (Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, 2018), 223.

³¹ Murat Volkan Dülger, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku* (İstanbul: Hukuk Akademisi, 2019), 201.

³² Yönerge ve Tüzük uyarınca da bazı hususlar uygulama alanı dışında bırakılmıştır. Yönerge’nin “istisnalar ve sınırlamalar” kenar başlıklı 13. maddesi ve Tüzük’ün “sınırlamalar” kenar başlıklı 23. maddesi ile uygulama alanına ilişkin istisna ve sınırlamalar düzenlenmiştir.

kümleri değerlendirilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi, anonim hale getirilmesi veya düzeltilmesi talebinin yerine getirilmemesinin sonuçları ele alınmıştır.

II. KİŞİSEL VERİLERİN SİLİNMESİ, YOK EDİLMESİ VEYA ANONİM HALE GETİRİLMESİNİ TALEP ETME HAKKI

KVKK m. 3/1-d gereği kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir. Kişisel verilerin korunmasına dair temel hak kapsamında kişisel verilerin silinmesi hakkı temel olarak Anayasa m. 20/3 hükmüyle düzenlenmiştir. Buna göre herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını haizdir ve bu hak kişinin kendisiyle ilgili kişisel verilerin silinmesini talep etmesini de kapsamaktadır.

Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi hususları KVKK m. 7 hükmüyle düzenlenmiştir. KVKK m. 11/1-e bendi uyarınca ise herkes veri sorumlusuna başvurmak suretiyle KVKK m. 7'de öngörölmüş olan koşullar kapsamında kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme hakkına sahiptir. KVKK m. 7/3 ve m. 22/1-e hükümlerine dayanılarak hazırlanmış ve 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik ("Yönetmelik") kapsamında bu hususa dair detaylı düzenlemelere yer verilmiştir.³³ Bahsedilen Yönetmelik; kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesine ilişkin usul ve esas-

³³ KVKK m. 19/4 uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Kurulu ("Kurul"); KVKK hükümleriyle kurulmuş olan Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun karar organı olarak görev yapar. Yönetmelik uyarınca kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi işlemlerinin ne şekilde yapılacağı hakkında uygulamada açıklık sağlanması amacıyla Kurul tarafından "Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi" hazırlanmıştır. Bahsedilen rehber için bkz. "KVKK Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi," KVKK, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/bc1cb353-ef85-4e58-bb99-3bba31258508.pdf>>.

ları belirlemek amacıyla düzenlenmiştir (Yönetmelik m. 1). Yönetmelik veri sorumluları hakkında uygulama alanı bulmaktadır (Yönetmelik m. 2).

Bu bağlamda öncelikle kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesini talep haklarının Türk hukuku bakımından KVKK ile Yönetmelik, Avrupa Birliği hukuku bakımından Yönerge ve Tüzük hükümlerine göre incelenmesi gereklidir.

A. Hakların Düzenlemelere Göre İncelenmesi

1. KVKK ve Yönetmelik Bakımından

KVKK m. 7 ile kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesine ilişkin temel esaslar düzenlenmiş, fakat maddenin üçüncü fıkrası gereği bunlara ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenmek üzere bırakılmıştır.

Yönetmelik kapsamında imha; kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi anlamına gelen genel bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Yönetmelik m. 4/1-c).

Kişisel verilerin silinmesi; kişisel verilerin ilgili kullanıcılar³⁴ için hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemini ifade eder (Yönetmelik m. 8/1). Bu bağlamda veri sorumlusu, silinen kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için erişilemez ve tekrar kullanılamaz olması için gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır (Yönetmelik m. 8/2).³⁵

Kişisel verilerin yok edilmesi ise kişisel verilerin hiç kimse tarafından hiçbir şekilde erişilemez, geri getirilemez ve yeniden kullanı-

³⁴ Yönetmelik kapsamında ilgili kullanıcı; “verilerin teknik olarak depolanması, korunması ve yedeklenmesinden sorumlu olan kişi ya da birim hariç olmak üzere veri sorumlusu organizasyonu içerisinde veya veri sorumlusundan aldığı yetki ve talimat doğrultusunda kişisel verileri işleyen kişiler” şeklinde tanımlanmıştır (Yönetmelik m. 4/1-b).

³⁵ Blockchain mantığına dayanan sistemlerde ilgili kişinin verisinin silinmesi veya düzeltilmesi talebinin gerçekleştirilmesinin an itibariyle mümkün olmadığı belirtilmektedir; zira talepte bulunan ilgili kişiye dair kişisel verinin silinmesi veya düzeltilmesi, diğer bütün işlemleri de etkileyecektir. Bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 96.

lamaz duruma getirilmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır (Yönetmelik m. 9/1). Kişisel verinin yok edilmesi için, verilerin bulunduğu donanım ve evrakın fiziken yok edilmesinin gerektiği belirtilmektedir.³⁶ Yönetmelik uyarınca veri sorumlusu, kişisel verilerin yok edilmesiyle ilgili gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır (Yönetmelik m. 9/2).

Son olarak kişisel verilerin anonim hale getirilmesi ise kişisel verilerin başka verilerle eşleştirilse bile hiçbir şekilde kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Yönetmelik m. 10/1).³⁷ Veri sorumlusu, kişisel verilerin anonim hale getirilmesiyle ilgili gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakla da yükümlü kılınmıştır (Yönetmelik m. 10/3). Kişisel verilerin; veri sorumlusu, alıcı veya alıcı grupları³⁸ tarafından geri döndürme ve verilerin başka verilerle eşleştirilmesi gibi kayıt ortamı ve ilgili faaliyet alanı bakımından uygun tekniklerin kullanılması yoluyla bile kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemez hale getirilmesi durumunda, artık kişisel verilerin anonim hale getirildiğini söylemek mümkündür (Yönetmelik m. 10/2). Nitekim kişisel verilerin anonim hale getirilmiş olduğunu ifade edebilmek için, verilerin başka verilerle eşleştirilse bile hiçbir şekilde gerçek bir kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale dönüştürülmüş olması gerektiği belirtilmektedir.^{39 40}

³⁶ Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 70.

³⁷ Veri anonimleştirme yöntemleri için bkz. Merve Gözüküçük, "Veri İşleme Süreçlerinde Tartışmalı Bir Çözüm: Veri Anonimleştirilmesi" (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2014), 48ff.

³⁸ Yönetmelik uyarınca alıcı grubu; veri sorumlusunun kişisel verileri aktardığı gerçek veya tüzel kişi kategorisini ifade eder (Yönetmelik m. 4/1-a).

³⁹ Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 70; Dülger, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 257. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından her yıl yayımlanan istatistik bilgilerinin anonim verilere örnek gösterilmesi mümkündür. Örnek için bkz. Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 70.

⁴⁰ KVKK m. 7 gerekçesinde kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesi arasındaki farklar şöyle açıklanmıştır:

"Kişisel verilerin silinmesiyle, bu verilerin tekrar hiçbir şekilde kullanılamayacak ve geri getirilemeyecek şekilde imhası amaçlanmaktadır. Buna göre veriler, kayıtlı oldukları ev-

Teknolojik gelişmeler sonucunda günümüzde “anonim” verilerle dahi kişilerin kimlik tespitinin mümkün olduğu ifade edilmektedir; nitekim AOL⁴¹ ve Netflix⁴² firmaları tarafından yayımlanmış olan müşteri verileri bu hususta örnek gösterilmektedir.⁴³

2. Yönerge Bakımından

Yönerge m. 12-b gereği ilgili kişiler, özellikle verinin eksik veya yanlış olmasından dolayı Yönerge hükümlerine uygun olmayan bir şekilde işlenmiş olan verilerin, uygunluğa göre düzeltilmesi, silinmesi veya bloke edilmesini veri sorumlusundan talep etme hakkına sahiptir. Görüldüğü üzere ilgili kişinin KVKK ve Yönetmelik uyarınca kişisel verilerin imhasına dair bahsedilen hakları, bu hususta Yönerge kapsamında yer verilmiş olan haklar ile birebir olarak örtüşmemektedir. Zira Yönerge kapsamında ilgili kişinin kişisel verilerin düzeltilmesi, silinmesi veya bloke edilmesine⁴⁴ dair hakları söz konusudur.

rak, dosya, CD, disket, hard disk gibi araçlardan geri dönüştürülemeyecek şekilde silinecektir. Verilerin yok edilmesi ise, bilgilerin tekrar geri getirilemeyecek ve kullanılmayacak şekilde, verilerin kaydedildiği evrak, dosya, CD, disket, hard disk gibi veri saklamaya elverişli materyallerin imha edilmesini ifade etmektedir. Verilerin anonim hale getirilmesiyle, kişisel verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesi kastedilmektedir.” Kaynak: Corpus Web Hukuk Mevzuat ve İçtihat Programı, www.corpus.com.tr.

⁴¹ Haberciler, AOL tarafından anonim hale getirilmelerinin ardından açıklanmış olan arama motoru kayıtlarını kullanarak gerçek kişileri tespit edilebilmişlerdir. Bkz. Ryan Singel, “Netflix Spilled Your Brokeback Mountain Secret, Lawsuit Claims,” *Wired*, Aralık 17, 2009, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://www.wired.com/2009/12/netflix-privacy-lawsuit/>.

⁴² Texas Üniversitesi’nde araştırmacı olan Arvind Narayanan ve Vitaly Shmatikov; Netflix’in anonim hale getirip açıklamış olduğu veriler ile Internet Movie Database internet sitesinde yer alan verileri karşılaştırarak birçok Netflix kullanıcısının kimliğini tespit edebilmişlerdir. Bkz. Singel, “Netflix Spilled Your Brokeback Mountain Secret, Lawsuit Claims.”

⁴³ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 95. Anonimleştirmenin güvenilirliğine ilişkin tartışmalar için bkz. Gözüküçük, “Veri Anonimleştirilmesi,” 84ff.

⁴⁴ Yönerge m. 12-b bendinde yer alan “blocking of data” ifadesinin “verilerin bloke edilmesi” (bkz. Nilgün Başalp, *Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2004), 50) veya “verilere erişimin engellenmesi” (bkz. Sedat Erdem Aydın, *AİHM İçtihatları Bağlamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015), 119) şeklinde ifade edilmesi mümkündür.

Yönerge kapsamında verilerin silinmesi, silme işlemi sonucunda verilerin veri sorumlusunun hâkimiyet alanından çıkmasını gerektirir.⁴⁵ Bu bağlamda silmenin verinin yazılı olduğu evrakın yok edilmesi ya da verinin kayıtlı olduğu dijital ortamdan silinmesi şeklinde gerçekleştirilebileceği ifade edilmektedir.⁴⁶

Silmenin kişisel veri taşıyıcısının yok edilmesi yoluyla gerçekleştirilebileceği belirtildiğinden⁴⁷, Yönerge kapsamındaki “silme” kavramının, KVKK ve Yönetmelik uyarınca “silme” ve “yok etme” kavramlarını⁴⁸ kapsadığı görülmektedir.

Her ne kadar Yönerge m. 12-b hükmünde verilerin anonimleştirilmesinden bahsedilmemiş olsa da bu husus Yönerge kapsamında fakat farklı bir şekilde düzenlenmiştir. Yönerge'nin 26. paragrafı uyarınca anonimleştirilmiş veriler, tüm veri koruma süreçlerinin bir istisnası olarak belirlenmiştir.⁴⁹ Bu düzenleme gereği, kişisel verilerin korunmasına dair esaslar, veri öznesinin artık belirlenebilir olmadığı bir şekilde anonim hale getirilmiş olan verilere uygulanmayacaktır.^{50 51}

⁴⁵ Başalp, *Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması*, 50; Aydın, *Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu*, 120.

⁴⁶ Aydın, *Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu*, 120; Selen Uncular, *İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması* (Ankara: Seçkin, 2014), 68. Doğrudan ilgili ile ilişkilendirmeyi sağlayacak kişisel bilgilerin ayrıştırılarak yok edilmesinin bir silme yöntemi olarak ifade edilmesine de rastlanmaktadır. Bkz. Başalp, *Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması*, 50. Bununla birlikte bahsedilen yöntem anonimleştirme kavramına daha yakın görünmektedir.

⁴⁷ Ulrich Dammann, *Bundesdatenschutzgesetz*, ed. Spiros Simitis (München: Nomos, 2014), Art. 12 Rn. 16ff. (Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 93'ten naklen).

⁴⁸ Yönerge'de “düzeltme, silme veya bloke etme” terimlerinin kullanılmış olmasına karşın KVKK'da “silme veya yok etme” kelimeleriyle farklı bir terminolojinin tercih edilmiş olması eleştiri konusu olmuştur. Bkz. Nurullah Tekin, “Kişisel Verilerin Korunması ile İlgili Türkiye'deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi,” *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, no. 4 (2014): 252.

⁴⁹ Gözüküçük, “Veri Anonimleştirilmesi,” 71.

⁵⁰ Anonim hale getirilmiş olan veriler kişisel verilerin korunmasına dair mevzuatın uygulama alanı dışında bulursa da veri öznesinin iletişimin gizliliğini koruyan

Yönerge uyarınca verilerin bloke edilmesi kavramı ise, veri sorumlusunun verileri hâkimiyet alanında tutmaya devam etmesi, fakat verilerle ilgili herhangi bir işlem yapılmasını engellemesi halini açıklar.⁵² KVKK ve Yönetmelik kapsamında kişisel verilerin silinmesini talep hakkı bağlamında böyle bir düzenlemeye rastlanmamaktadır.

Yönerge kapsamında kişisel verilerin bloke edilmesi; ilgili verilerin doğruluğunun tartışmalı olması ve verilerin doğru olup olmadığı belirlenemiyor olması durumunda söz konusudur.⁵³ Kişisel verilerin bloke edilmesi durumunda veri sorumlusunun veriler üzerindeki tasarruf yetkisi tamamen sona ermez; fakat tamamen ya da kısmen durdurulur.⁵⁴

Yönerge hükümlerinde kişisel verilerin bloke edilmesinin ne anlama geldiği açık bir şekilde tanımlanmamış olmakla birlikte⁵⁵, doktrinde bu uygulamanın kişisel verilerin doğru olup olmadığı konu-

hükümler gibi diğer bazı hükümler uyarınca korunma hakkı olabileceği belirtilmektedir. Bkz. "Article 29 Data Protection Working Party, Opinion 05/2014 on Anonymisation Techniques," European Commission, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_en.pdf, 3.

⁵¹ Madde 29 Veri Koruma Çalışma Grubu (*Article 29 Data Protection Working Party*) tarafından hazırlanmış olan 10.04.2014 tarihli Anonimleştirme Teknikleri Hakkında Görüş için bkz. European Commission, "Article 29 Data Protection Working Party, Opinion 05/2014 on Anonymisation Techniques."

Görüşte anonimleştirme tekniklerinin sağlamlığı, kıstas olarak üç soru temelinde ele alınmıştır:

1. Bireyin belirlenmesi hala mümkün mü?
2. Bireye ilişkin kayıtlarla bağlantı kurmak hala mümkün mü?
3. Birey hakkında bilgi çıkarımında bulunmak mümkün mü?

Bkz. European Commission, "Article 29 Data Protection Working Party, Opinion 05/2014 on Anonymisation Techniques." 3.

⁵² Başalp, *Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması*, 50.

⁵³ Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 93.

⁵⁴ Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 93.

⁵⁵ Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 93; Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 229.

sunda tereddüt oluşması halinde, bu tereddüdün giderilmesine kadar söz konusu verilerin işlenmemesi amacına yönelik bir önlem niteliğinde olduğu belirtilmektedir.⁵⁶ Dolayısıyla kişisel verilerin bloke edilmesinde önleyici bir koruma söz konusudur.⁵⁷ Bu önlemle amaçlanan, doğru olup olmadığı kesin olarak belli olmayan kişisel verilerin kullanılmasının engellenmesi yoluyla ilgili kişilerin korunmasıdır.⁵⁸

3. Tüzük Bakımından

Yönerge’de ilgili kişiye sağlanmış olan kişisel verilerin silinmesini talep hakkının karşılığı, Tüzük m. 17 hükmünde bulunmaktadır.⁵⁹

Tüzük m. 17/1 hükmünde ilgili kişiye kişisel verilerin gereksiz gecikmeye mahal vermeksizin silinmesini talep hakkı tanınmış ve veri sorumlusunun kişisel verileri gereksiz gecikmeye mahal vermeksizin silmekle yükümlü olduğu haller sayılmıştır.

Tüzük kapsamında kişisel verilerin silinmesi (*erasure*), elektronik olarak saklanmış olan kişisel verilerin ayırt edilemez hale getirilmesi olarak tanımlanırken, yok etme (*destruction*) kavramı kişisel verilerin saklanmış olduğu fiziksel eşyalara ilişkindir.⁶⁰ Verinin bulunduğu araçların fiziksel olarak yok edilmiş olması veya özel bir yazılım kullanılarak verinin kalıcı olarak üzerine yazılmış olması yeterli görülmektedir.⁶¹ Dolayısıyla Yönerge ter-

⁵⁶ Ulrich Dammann, *Bundesdatenschutzgesetz*, ed. Spiros Simitis (München: Nomos, 2014), Art. 12 Rn. 16ff. (Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 93’ten naklen).

⁵⁷ Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 229.

⁵⁸ Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 94.

⁵⁹ Nilgün Başalp, “Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu’nun Temel Yenilikleri,” *MÜHFD* 21, no. 1 (2015): 93.

⁶⁰ Robert Kazemi, *General Data Protection Regulation (GDPR)* (Hamburg: Tredition, 2018), § 2, Recital 61.

⁶¹ “Key Issues, GDPR Right to be Forgotten,” Intersoft Consulting, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://gdpr-info.eu/issues/right-to-be-forgotten/>.

minolojisinde olduğu gibi, Tüzük uyarınca kişisel verilerin silinmesini talep hakkının KVKK ve Yönetmelik anlamında kişisel verilerin silinmesi ve yok edilmesi kavramlarını kapsadığını söylemek mümkündür.

Maddenin kenar başlığı incelendiğinde, silme hakkı (*right to erasure*) ve unutulma hakkı (*right to be forgotten*) ifadelerinin kullanılmış olduğu görülmektedir.⁶² Unutulma hakkına ilişkin birçok tartışma mevcuttur; nitekim silme hakkı (*right to erasure*), unutma hakkı (*right to oblivion*), dizinden çıkarma hakkı (*right to delisting*) kavramlarının da birbirleri yerine kullanıldığına rastlanılmaktadır.⁶³

Tüzük'ün yürürlüğe girmesinden önce unutulma hakkı Avrupa Birliği mevzuatında henüz bir hak olarak tanınmamış, fakat bu hakkın temelleri Avrupa yargı organları tarafından atılmıştı.⁶⁴ Keza Avrupa Komisyonu; unutulma hakkının yeni bir konsept olmadığı ve bu hakkın temelini oluşturan prensiplerin, artık gerekli olmayan kişisel verilerin silinmesinin talep edilebileceğine dair Yönerge m. 12 hükmüyle zaten düzenlenmiş olduğu görüşündedir.⁶⁵

⁶² Unutulma hakkı Avrupa Komisyonu tarafından öngörölmüş olmakla birlikte, hak Avrupa Birliği Parlamentosu nezdindeki görüşmelerde önemli kısıtlamalara maruz kalmış, öyle ki “unutulma hakkı” ismi dahi uygun bulunmamış ve hakkın mevcut sınırlamalar kapsamında “kişisel verilerin silinmesi hakkı” şeklinde tanımlanması tercih edilmiştir. Başalp, “Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri,” 98. Bkz. “European Parliament legislative resolution of 12 March 2014 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation),” European Parliament, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT%20TA%20P7-TA-2014-0212%200%20DOC%20XML%20V0//EN>.

⁶³ Bu hususta bkz. Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 231-232.

⁶⁴ Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 17-18.

⁶⁵ W. Gregory Voss, “The Right to Be Forgotten in the European Union: Enforcement in the Court of Justice and Amendment to the Proposed General Data Protection Regulation,” *Journal of Internet Law*, (July 2014): 3.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın 13.05.2014 tarihli *Google-Spain* Kararı⁶⁶, unutulma hakkı bakımından Tüzük çalışmalarında etkili olmuştur.⁶⁷ Karar "*unutulma hakkı kararı*" olarak anılmaktadır.⁶⁸

Google-Spain Kararı'nda, belirlenmiş olan bazı koşulların gerçekleşmesi halinde bireylerin kişisel verilerinin yer aldığı bağlantıların arama motorlarından kaldırılmasını isteme hakkının mevcut olduğu sonucuna varılmıştır.⁶⁹ Buna göre sonuç listesinde sunulmuş olan verinin uygunsuz veya alakasız olması ya da artık güncel olmaması veya verinin işleme amaçlarıyla kıyaslandığında orantısız olması durumlarında, söz konusu bilgi ve bağlantıların silinmesi gerektirir.⁷⁰ Zira arama motoru şirketinin ekonomik çıkarları, bireyin özel yaşamının gizliliği hakkından üstün değildir.⁷¹ Bununla birlikte kararda unutulma hakkının mutlak bir hak olmadığı da ifade edilerek, somut olayın özellikleri dikkate alınarak basın özgürlüğü ve düşünceyi açıklama özgürlüğü gibi diğer bazı temel haklar ile unutulma hakkı arasında denge kurulması gerektiği belirtilmiştir.⁷²

⁶⁶ Karar; İspanyol M. C. G. tarafından İspanyol Veri Koruma Otoritesi, bir İspanyol Gazete, Google İspanya ve Google Inc.'e karşı 2010 yılında yapılan bir başvuruya ilişkindir. M. C. G.; borçları sebebiyle evinin açık artırmaya çıkarılmış olmasına ilişkin yıllar öncesinde verilen ilanın Google arama sonuçlarında hala mevcut olmasının özel yaşamın gizliliği hakkını ihlal ettiğini, açık artırma gerekçelerinin yıllar öncesinde ortadan kalkmış olduğunu, hatta bu evi geri almış olduğunu ve bu bilgilerin artık gereksiz olduğunu ileri sürerek, gazetenin ilgili sayfalarının kaldırılması veya değiştirilmesini ve bu kişisel verilerin arama sonuçlarından da çıkarılmasını talep etmiştir. Davayı görmekte olan İspanya'daki yetkili mahkeme, konu hakkında Avrupa Birliği Adalet Divanı'na başvurmuştur. Bkz. Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 232. Kararın unutulma hakkı haricinde ele aldığı sair hususlar için bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 143; Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 232.

⁶⁷ Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 230; Voss, "The Right to Be Forgotten," 5.

⁶⁸ Hasan Elmalıca, "Bilim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı," *AÜHF* 65, no. 4 (2016): 1613.

⁶⁹ Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 232.

⁷⁰ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 143.

⁷¹ Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 232-233.

⁷² Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 233.

Unutulma hakkı; Avrupa Birliği tarafından 2010 yılında yapılan bir basın açıklamasıyla ismen anılarak tanımlanmıştır.⁷³ Buna göre unutulma hakkı; bireyin toplandıkları amaçlar doğrultusunda artık ihtiyaç duyulmayan kişisel verilerinin tamamen silinmesini isteme hakkıdır.⁷⁴

Türk hukukunda unutulma hakkı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 17.06.2015 tarihli, 2014/56 E., 2015/1679 K. sayılı kararıyla⁷⁵

⁷³ Steven C. Bennett, "The 'Right to Be Forgotten': Reconciling EU and US Perspectives," *Berkeley Journal of International Law* 30, no. 1 (2012): 162; Başalp, "Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri," 97.

⁷⁴ Bennett, "The Right to Be Forgotten," 162; Başalp, "Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri," 97. Unutulma hakkının, veri sahibine kişisel verisinin silinmesini, kişisel verisinin yayımlanmasının ve potansiyel üçüncü kişilere aktarılmasının önlenmesini talep etme hakkı tanıdığı belirtilmektedir. Bkz. Murat Volkan Dülger, "İnsan Hakları ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması," *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 5, no. 1 (2018): 101.

⁷⁵ Karara konu uyuşmazlık haksız fiil nedeniyle manevi tazminat istemine ilişkindir. Davacının cinsel taciz suçundan şikâyetçi olduğu ceza davasında yapılan yargılama sonucunda temyiz üzerine Yargıtay tarafından verilen karar, Yargıtay 4. Ceza Dairesi Başkanı ve tetkik hâkimleri olan davalıların, Nisan 2010'da "Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu" isimli ve altı ciltten oluşan eserinde yayımlanmıştır. Bu eserin örnek Yargıtay kararlarının başlamış olduğu 3262 ve devamındaki sayfalarında davacının başına gelen olaylar, tüm aktörlerin isimlerinin açıkça yazılması suretiyle açık bir şekilde anlatılmıştır. Bunun üzerine davacı kişilik haklarına saldırı olduğu gerekçesiyle isminin geçtiği söz konusu ciltlerin toplatılmasını ve davalıların manevi tazminatla sorumlu tutulmalarını talep etmiştir. Karar uyarınca davacının rızası olmaksızın bir kitapta geçen ismi kişisel veri niteliğindedir. Kararda, kişinin adının açık bir şekilde yazılarak kitapta yer alması halinde unutulma hakkının bunun sonucunda da davacının özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğinin kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Google-Spain Kararı'na da atıf yapılarak, verinin kamu hayatında oynadığı önemli rol ve halkın ilgili veriye yönelik yoğun ilgisi şeklinde üstün bir kamu yararını ortaya koyan özel sebepler bulunmadığından, bilimsel esere alınan kararda kişisel verilerin açık bir şekilde yer almaması gerektiği belirtilmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından sonuç olarak, davacının ismine rumuzlanmadan kitapta yer verilmesinin unutulma hakkını ve bunun sonucunda özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği dikkate alındığında, davacı lehine manevi tazminat koşullarının gerçekleştiğine karar verilmiştir. Kaynak: Corpus Web Hukuk Mevzuat ve İçtihat Programı, www.corpus.com.tr.

tanımlanmıştır.⁷⁶ Buna göre *unutulma hakkı; üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı olarak ifade edilebilir.*

Anayasa Mahkemesi'nin N.B.B. Kararı'nda da Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın *Google-Spain* Kararı'na⁷⁷ ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun belirtilen 17.06.2015 tarihli kararına atıf yapılmıştır.⁷⁸ Kararda unutulma hakkının Anayasa'da açıkça düzenlenmemiş olmasına rağmen Anayasa'nın 5. maddesinde "*insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak*" ifadesi ile devlete pozitif bir yükümlülük yüklenmiş olduğu, bu yükümlülük kapsamında Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen kişinin mane-

⁷⁶ Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 18, dn. 51.

⁷⁷ Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 230, dn. 107.

⁷⁸ AYM E.2013/5653, K.2013/5653, 03.03.2016 N.B.B. Başvurusu Kararı 24.08.2016 tarihinde 29811 sayılı Resmî Gazete'de; AYM E.2014/17143, K.2014/17143, 01.03.2017 N.B.B. Başvurusu (2) Kararı ise 22.03.2018 tarihinde 30015 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Kaynak: Corpus Web Hukuk Mevzuat ve İçtihat Programı, www.corpus.com.tr. Bu iki başvuru arasındaki tek fark, aynı haberin farklı gazetelerin internet arşivlerinde yayımlanmasıdır. Başvurular; gerçeğe aykırı ya da uydurma haber olduğu iddia edilmeyen 1999 yılında yapılmış bir yargılamaya ilişkin haberin, halen arşivde yer alması ve internet üzerinden habere erişimin kolayca mümkün olması sebepleriyle kişinin özel ve iş hayatının olumsuz etkilendiği, itibarının zedelendiği iddialarına ilişkindir. Anayasa Mahkemesi tarafından 03.03.2016 tarihinde karara bağlanan ilk başvuru, bir gazetenin internet haber arşivinde erişilebilir durumda olan haber ve yayınlar ile ilgili içeriğin yayından kaldırılması yönündeki talebin reddedilmesinin şeref ve itibarın korunması hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir. Mahkeme, başvuru hakkında şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna ve Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından 01.03.2017 tarihinde karara bağlanmış olan ikinci başvuru sonucunda ise incelemenin sürdürülmesini haklı kılan bir nedenin kalmamış olması sebebiyle başvurunun düşmesine karar verilmiştir. Zira Anayasa Mahkemesi'nin 03.03.2016 tarihli ilk kararı referans alınarak yetkili yargı mercilerinden tekrar içeriğe erişimin engellenmesinin talep edilmesi mümkündür.

vi bütünlüğü bağlamında şeref ve itibarının korunması hakkı ve Anayasa'nın m. 20/3 hükmünde güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı birlikte düşünöldüğünde, devletin bireyin geçmişte yaşadıklarının başkaları tarafından öğrenilmesini engelleyerek bireye "yeni bir sayfa açma" olanağı verme hususunda bir sorumluluğu olduğunun açık olduğu ifade edilmiştir.

Yönerge m. 12 aksine, Tüzük hükümlerinde "kişisel verilerin bloke edilmesi" kavramı yer almamaktadır. Yönerge'de yer alan "kişisel verilerin bloke edilmesi" (blocking of data) kavramı yerine Tüzük hükümlerinde "kişisel verilerin işlenmesinin kısıtlanması" (restriction of processing) kavramı kullanılmıştır.⁷⁹ Tüzük m. 4/3 uyarınca kişisel verilerin işlenmesinin kısıtlanması; kaydedilmiş olan verilerin gelecekte işlenmesini sınırlandırmak amacıyla işaretlenmesi anlamına gelmektedir.⁸⁰ Tüzük m. 18 hükmüyle kişisel verilerin işlenmesinin kısıtlanmasını talep hakkı, kişisel verilerin silinmesini talep hakkından ayrı bir şekilde düzenlenmiştir.

Anonimleştirilmiş veriler bakımından Yönerge ve Tüzük paralel bir anlayışa sahiptir. Bununla birlikte Tüzük maddelerinde anonimleştirme kavramı tanımlanmış değildir.⁸¹ Tüzük'ün 26 numaralı şerh paragrafı uyarınca veri koruma ilkeleri, belirli veya belirlenebilir gerçek kişilere ilişkin her türlü bilgi hakkında uygulama alanı bulur. Fakat veri koruma ilkelerinin, belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiye ilişkin olmayan anonim veriler hakkında ve veri öznesinin artık belirlenemeyeceği şekilde anonim hale getirilmiş olan kişisel veriler hakkında uygulama alanı bulmayacağı aynı paragrafta açık bir şekilde belirtilmiştir. Dolayısıyla Tüzük hükümleri anonim bilgilerin işlenmesi hakkında uygulama alanı bulmamaktadır. Verinin

⁷⁹ Kazemi, *GDPR*, § 2 Recital 59.

⁸⁰ Tüzük'ün 67 numaralı şerh paragrafında kişisel verilerin işlenmesinin kısıtlanması yöntemlerine örnekler verilmiştir. Buna göre seçilmiş olan verinin geçici olarak başka bir işleme sistemine taşınması, seçilmiş olan verinin başkaları için erişilmez kılınması veya yayımlanmış olan bir verinin geçici olarak internet sitesinden silinmesi kişisel verilerin işlenmesinin kısıtlanması yöntemlerine örnektir.

⁸¹ Kazemi, *GDPR*, § 2, Recital 65.

yeteri kadar anonim hale getirilmiş olduğuna dair ispat yükü veri sorumlusu üzerindedir.⁸²

Tüzük m. 4/5 ile “*takma ad verme*” (*pseudonymization*) kavramı ilk kez açıklanmıştır. Buna göre takma ad verme; kişisel verilerin ek bilgi kullanılmadan belirli bir veri sahibine atfedilemeyeceği bir şekilde işlenmesi olarak tanımlanır.⁸³ Takma ad verme yöntemi kişisel verilerin anonimleştirilmesinden farklı bir kavramdır ve bu yöntemle bir kişinin kimliğinin tespit edilmesi ihtimalinin kalıcı olarak engellenmesi amaçlanmaz.^{84 85}

B. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesini Gerektiren Haller

KVKK m. 5 ve 6 hükümlerinde sırasıyla kişisel verilerin işlenme şartları ve özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartları düzenlenmiştir. KVKK ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, KVKK m. 5 ve 6 hükümlerinde düzenlenmiş olan kişisel verilerin işlenme şartlarının tamamının ortadan kalkması halinde, kişisel verilerin veri sorumlusu tarafından re’sen

⁸² Kazemi, *GDPR*, § 2, Recital 65.

⁸³ Cennet Alas Şekerbay, “GDPR ile gelen “Pseudonymization” (Takma Ad Verme) Kavramı,” *Academia*, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, https://www.academia.edu/36711924/GDPR_ile_gelen_Pseudonymization_Takma_Ad_Verme_Kavram%C4%B1?auto=download.

⁸⁴ Kazemi, *GDPR*, § 2, Recital 63.

⁸⁵ Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik ile “kimliksizleştirme” kavramı Türk hukukunda kişisel verilerin korunmasına dair mevzuatta ilk kez kullanılmış olup, kavramın kaynağını Tüzük m. 4/5’te tanımlanmış olan “takma ad verme” (*pseudonymization*) oluşturmaktadır. Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik ile “kimliksizleştirme” ifadesi tercih edilmiş olmakla birlikte, tanımlama Tüzük m. 4/5 ile aynı doğrultuda yapılmıştır. Bkz. Murat Volkan Dülger, “Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik’e İlişkin Değerlendirme,” *Hukuki Haber*, Temmuz 14, 2019, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://www.hukukihaber.net/kisisel-saglik-verileri-hakkinda-yonetmelike-iliskindegerlendirme-makale,6847.html>. Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik m. 4/1-1 uyarınca kimliksizleştirme; kişisel verilerin kimliği belirli veya belirlelenebilir gerçek kişiyle ilişkilendirilememesi için teknik ve idari tedbirlerin alınması şartıyla ve farklı bir ortamda muhafaza edilen diğer verilerle bir araya getirilmeksizin ilgili kişiyle ilişkilendirilemeyecek şekilde işlenmesini ifade eder.

veya ilgili kişinin talebi üzerine silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi gerekmektedir (KVKK m. 7/1, Yönetmelik m. 7/1).⁸⁶ Bununla birlikte kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesine ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklı tutulmuştur (KVKK m. 7/2).⁸⁷

Yönerge uyarınca ise ilgili kişiler; özellikle eksik veya yanlış olmasından dolayı bu Yönerge hükümlerine uygun olmayan bir şekilde işlenmiş olan verilerin, uygunluğa göre düzeltilmesi, silinmesi veya bloke edilmesini veri sorumlusundan talep etme hakkına sahiptir (Yönerge m. 12-b).

Tüzük'ün "*silme hakkı*" ve "*unutulma hakkı*" kenar başlıklı 17. maddesinin ilk fıkrası uyarınca veri sahibi olan ilgili kişi, veri sorumlusundan kendisi ile ilgili kişisel verilerin gereksiz gecikmeye mahal vermeksizin silinmesini talep etme hakkına sahiptir. Tüzük m. 17/1 gereği veri sorumlusu, altı bent halinde açıklanmış olan hallerden birinin söz konusu olması halinde, kişisel verileri gereksiz gecikmeye mahal vermeksizin silmekle yükümlüdür. Dolayısıyla m. 17/1 gereği;

- Kişisel verilerin toplanma veya işlenme amaçları bakımından artık gerekli olmaması,
- Veri sahibinin rızasını geri alması ve işleme faaliyetiyle ilgili başka bir yasal gerekçe bulunmaması,

⁸⁶ Yönetmelik m. 7/4 gereği veri sorumlusunun, kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi işlemleriyle ilgili olarak uyguladığı yöntemleri ilgili politika ve prosedürlerinde açıklama yükümlülüğü söz konusudur.

⁸⁷ Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesine ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümlerin saklı tutulduğu KVKK m. 7/2 hükmünün; kuralın çok geniş kapsamlı olduğu, bireylerin hangi kişisel verilerinin hangi kanunda hangi düzenleme ile silineceği veya ne kadar sürede silineceğini bilemeyeceği, kişisel verilerin yok edilme ve anonim hale getirilmesi şartlarının belirsiz olduğu, kamu yararı ve ölçülülük ilkesinin gözetilmediği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür. Anayasa Mahkemesi tarafından KVKK m. 7/2 hükmü Anayasa'ya aykırı bulunmamış ve iptal talebi oy birliğiyle reddedilmiştir. 23.01.2018 tarihli, 30310 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan AYM E.2016/125, K.2017/143, 28.09.2017 kararı için bkz. Corpus Web Hukuk Mevzuat ve İtihat Programı, www.corpus.com.tr.

- Veri sahibinin itirazda bulunması,
- Kişisel verilerin hukuka aykırı bir şekilde işlenmiş olması,
- Veri sorumlusunun tabi olduğu Avrupa Birliği veya üye devlet hukukundaki bir hukuki yükümlülüğe uygunluk sağlanması amacı ile kişisel verilerin silinmesinin zorunlu olması,
- Kişisel verilerin m. 8/1'de belirtilmiş olan bilgi toplumu hizmetlerinin sağlanması ile ilgili olarak toplanmış olması

hallerinden birinin mevcut olması durumunda veri sorumlusunun kişisel verileri silme yükümlülüğü doğacaktır.

Veri sorumlusunun kişisel verilerin silinmesine dair yükümlülüğünün doğması için bu hallerden birinin gerçekleşmesi gerekli ve yeterlidir. Bahsedilen hallerden hiçbirinin mevcut olmaması durumunda kişisel verilerin silinmesini talep hakkı doğmayacağı gibi, unutulma hakkı da söz konusu olmayacaktır.

Tüzük m. 17/2 düzenlemesi ise kamuya açıklanmış olan kişisel verilerin silinmesi hususunda atılması gereken makul adımlara ilişkindir.⁸⁸

Bununla birlikte Tüzük m. 17/3 fıkrasıyla ilk ve ikinci fıkraya ilişkin istisnalar öngörülmüştür. Buna göre Tüzük m. 17/3 fıkrasında sayılmış olan amaçlar doğrultusunda kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olduğu hallerde maddenin ilk ve ikinci fıkrası uygulama alanı bulmaz; dolayısıyla ilgili kişi kişisel verilerin silinmesi talebinde bulunma hakkını haiz olmaz.

⁸⁸ Tüzük'ün 66 numaralı şerh paragrafı uyarınca çevrimiçi ortamda unutulma hakkını kuvvetlendirmek amacıyla silme hakkı genişletilmeli ve kişisel verileri kamuya açıklamış olan bir veri sorumlusu, bu kişisel verileri işleyen veri sorumlularını kişisel verilere ilişkin linklerin, kopyaların veya tekrarların silinmesi yönünde bilgilendirmekle yükümlü olmalıdır. Veri sorumlusu bu yükümlülüğünü yerine getirirken, kişisel verileri işleyen veri sorumlularını veri sahibinin talebi hakkında bilgilendirmek amacıyla, mevcut teknoloji ve teknik önlemler de dâhil olmak üzere kullanabileceği araçları hesaba katarak makul adımları atmalıdır.

Ayrıca Tüzük m. 19 gereği veri sorumlusu; m. 17/1 uyarınca yapılan kişisel verilerin silinmesi işlemini, bu durum imkânsız veya aşırı bir çabayı gerektirir olmadıkça kişisel verilerin açıklanmış olduğu tüm alıcılara bildirmelidir. Yine aynı madde uyarınca ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu ilgili kişiyi bu alıcılar hakkında bilgilendirmelidir.

KVKK uyarınca veri sorumlusunun kişisel verileri silmesi, yok etmesi veya anonim hale getirmesi gereken hallerin belirlenmesi için öncelikle kişisel verilerin ve özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarının incelenmesi gerekmektedir. Zira ancak bu şartların ortadan kalkması durumunda veri sorumlusunun kişisel verileri silmesi, yok etmesi veya anonim hale getirmesi zorunludur.

1. Kişisel Verilerin İşlenme Şartlarının Ortadan Kalkması

Kişisel verilerin işlenme şartları KVKK m. 5 hükmünde açıklanmıştır. Buna göre kural olarak kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası alınmadan işlenmesi yasaktır (KVKK m. 5/1).⁸⁹ Bununla birlikte devam eden fıkra ile ilgili kişinin rızası olmaksızın kişisel verilerin işlenmesinin mümkün olduğu haller açıklanmıştır.⁹⁰

⁸⁹ KVKK m. 3/1-a hükmüyle açık rıza; “belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rıza” olarak tanımlanmıştır. Tüzük m. 4/11 uyarınca ise “ilgili kişinin rızası, ilgili kişinin isteklerinin özgür, somut, bilgilendirmeye dayalı ve kesin olan her türlü göstergesini ifade eder ki kişi, bir ifade ya da olumlu eylem sayesinde kendisiyle ilgili kişisel verinin işlenmesini kabul ettiğini bu sayede belirtsin.”. Açık rızanın Tüzük’te daha geniş ve somut bir şekilde tanımlanmış olduğu görülmektedir. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 55. Açık rızanın hukuki niteliğine dair mukayeseli hukuktaki tartışmalar için bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 56-58. Açık rızanın kişisel verilerin işlenmesinden önce açıklanmış olması gerekmektedir. Bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 58; Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 159. KVKK kapsamında açık, belirli bir konuyla bağlantılı ve bilgilendirmeye dayanan özgür bir rızanın verilmiş olması arandığından (KVKK m. 3/1-a), genel ve geniş çaplı bir rıza yeterli görülmemektedir. Bkz. Mesut Serdar Çekin, “6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun’un Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi,” *ÜHFM* 74, no. 2 (2016): 636-637.

⁹⁰ KVKK kapsamında kişisel verilerin açık rıza olmaksızın işlenebildiği hukuka uygunluk sebepleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 63ff.; Dülger, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 216-220.

Buna göre;

1. “Kanunlarda açıkça öngörülmesi,
2. Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,
3. Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması,
4. Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması,
5. İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması,
6. Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlenmenin zorunlu olması,
7. İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması”

durumlarından herhangi birinin mevcut olması halinde, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın kişisel verilerin işlenmesi hukuka uygundur (KVKK m. 5/2).⁹¹

Dolayısıyla ilgili kişinin KVKK m. 5/1 uyarınca vermiş olduğu açık rızasını geri alması⁹² veya KVKK m. 5/2 hükmünde düzenlen-

⁹¹ KVKK m. 5/2 hükmünde belirtilmiş olan hukuka uygunluk sebeplerinden birinin mevcut olması ihtimalinde, buna rağmen ilgili kişiden açık rıza talep edilmesi sonucunda ilgili kişi rızasını dilediğinde geri alabileceğini düşünebilecek; fakat hâlihazırda hukuka uygunluk sebebi mevcut olduğundan kişinin rızasını geri almasının bir anlamı olmayacaktır. Bu nedenle hukuka uygunluk sebebinin bulunmasına rağmen ilgili kişiden açık rıza vermesinin talep edilmesi yanltıcı bir uygulama olarak nitelendirilmekte ve genel işlem şartları kapsamında böyle bir maddeye yer verilmesi halinde bunun geçersiz olacağı savunulmaktadır. Bkz. Astrid Auer-Reinsdorff ve Isabell Conrad, *Handbuch IT- und Datenschutzrecht* (München: C. H. Beck, 2015), 1658, 1662ff. (Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 64'ten naklen).

miş olan açık rıza olmaksızın kişisel verilerin işlenebileceği durumların ortadan kalkması halinde, KVKK m. 7/1 ve Yönetmelik m. 7/1 gereği kişisel verilerin veri sorumlusu tarafından re'sen ya da ilgili kişinin talebi üzerine silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi gerekmektedir.

2. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenme Şartlarının Ortadan Kalkması

Özel nitelikli kişisel veri; “kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri” olarak tanımlanmaktadır (KVKK m. 6/1).

Özel nitelikli kişisel verilerin, bu niteliği haiz olmayan kişisel verilerde olduğu gibi, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi kural olarak yasaktır (KVKK m. 6/2).⁹³ Fakat bu kurala ilişkin de birtakım istisnalar düzenlenmiştir.⁹⁴

Buna göre sağlık ve cinsel hayat dışındaki özel nitelikli kişisel verilerin, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası gerekmeksizin işlenmesi mümkündür (KVKK m. 6/3).

⁹² KVKK ve Yönetmelik kapsamında açık rızanın nasıl geri alınabileceği düzenlenmemiştir. Bununla birlikte Tüzük m. 7/3 hükmüyle verisi işlenen kişinin her an rızasını iptal edebileceği ve iptal işleminin rızanın verilmesi kadar basit olması gerektiği düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin Türk hukukunda da kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 62.

⁹³ Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şart koşulmuştur (KVKK m. 6/4). Kurul'un 07.03.2018 tarihli, 30353 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan 31.01.2018 tarihli, 2018/10 numaralı kararıyla, özel nitelikli kişisel veri işleyen veri sorumluları tarafından alınması gereken yeterli önlemler belirlenmiştir.

⁹⁴ Yönerge m. 8/1 uyarınca da özel nitelikli kişisel veriler bakımından işlem yasağı söz konusudur. Bkz. Başalp, *Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması*, 111. Bununla birlikte Yönerge'nin 8. maddesinin devam eden fıkralarında bu kurala ilişkin istisnalara yer verilmiştir. Keza Tüzük m. 9/1 uyarınca da özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasaktır; fakat bu kuralın istisnaları Tüzük m. 9/2 hükmünde sıralanmıştır.

Sağlık ve cinsel hayata ilişkin özel nitelikli kişisel verilerin ancak sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından işlenmesi mümkündür (KVKK m. 6/3). Bu tür özel nitelikli kişisel veriler ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla ilgili kişinin açık rızası gerekmeksizin işlenebilmektedir (KVKK m. 6/3).

Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin işlenmesi için belirlenmiş olan bu koşulların ortadan kalkması durumunda, kişisel verilerin veri sorumlusu tarafından re'sen veya ilgili kişinin talebi üzerine silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi KVKK m. 7/1 ve Yönetmelik m. 7/1 gereği zorunludur. İlgilinin açık rızasına dayanılarak işlenmiş olan özel nitelikli kişisel verilerin ise bu açık rızanın geri alınması durumunda yine KVKK m. 7/1 ve Yönetmelik m. 7/1 gereği silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi zorunlu olacaktır.

C. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Yöntemlerinden Birinin Seçimi

Veri sorumlusu; Kurul tarafından aksi yönde bir karar alınmış olmadıkça, kişisel verileri re'sen silme, yok etme veya anonim hale getirme yöntemlerinden uygun olanını kendisi seçecektir (Yönetmelik m. 7/5). Bununla birlikte ilgili kişinin kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi yöntemlerinden hangisinin uygulanmasını istediği yönündeki talebini veri sorumlusuna iletmesi halinde, veri sorumlusu uygun yöntemi gerekçesini de açıklamak suretiyle seçer (Yönetmelik m. 7/5).

Dolayısıyla ilgili kişinin kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi yöntemlerinden tercihinin veri sorumlusu tarafından direkt yerine getirilmesi gerekmemekte; bu bakımdan veri sorumlusu uygun yöntemi gerekçesini bildirmek suretiyle tercih edebilmektedir. Örneğin ilgili kişi kişisel verilerinin yok edilmesini talep etmiş olsa da veri sorumlusunun uygun yöntemin kişisel verilerin anonim hale getirilmesi olduğunu gerekçesiyle birlikte

bildirerek, ilgili kişinin verilerini yok etmek yerine anonim hale getirmesi mümkündür. Bununla birlikte veri sorumlularının kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesinde KVKK m. 4 hükmünde düzenlenmiş olan genel ilkelere⁹⁵ ve KVKK m. 12 hükmü kapsamında alınması gereken teknik ve idari tedbirlerle, ayrıca ilgili mevzuat hükümlerine, Kurul kararlarına ve kişisel veri saklama ve imha politikasına uygun hareket etmeleri zorunludur (Yönetmelik m. 7/2).

D. Veri Sorumluları Sicili ve Veri Sorumlularının Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası Hazırlama Yükümlülüğü

Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt olmakla yükümlü olan veri sorumluları, kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlamakla yükümlüdürler (Yönetmelik m. 5/1).

Kişisel veri saklama ve imha politikalarının asgari kapsamının ne olduğu Yönetmelik m. 6 hükmünde detaylı bir şekilde belirtilmiştir. Kurul tarafından, Veri Sorumluları Sicili'ne kayıtlı yükümlü olan veri sorumlularına kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlama konusunda örnek ve yardımcı olması amacıyla “*Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası*” hazırlanmıştır.⁹⁶

⁹⁵ Bu ilkeler KVKK m. 4/2 hükmünde; “a) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, b) Doğru ve gerektiğinde güncel olma, c) Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme, ç) İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ve d) İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme” şeklinde sayılmıştır. İlkelerin bu sıra ve isimlerle açıklaması için bkz. Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 44-50. Bununla birlikte kişisel veri işlenmesinin kural olarak yasak olması da KVKK’da esas alınan temel ilkelere biri olarak değerlendirilmektedir. Bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 42-44.

⁹⁶ “Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası, Veri Sorumlularına Örnek Olması İçin Kurum İnternet Sayfasında Yayınlanmıştır,” KVKK, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5387/KVKK-Kisisel-Veri-Saklama-ve-Imha-Politikasi>. Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası örneği için bkz. “KVKK Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası,” KVKK, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/e95a5392-23bf-4b30-8114-0526284c5837.pdf>.

KVKK m. 16/2 gereği kural olarak kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler için veri işlemeye başlamadan önce Veri Sorumluları Sicili'ne kaydolmak zorunludur.⁹⁷ Fakat KVKK m. 28/2 gereği belirli hallerde Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğü bulunmamaktadır. KVKK m. 28/2 uyarınca; *“kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması veya ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi veya kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması ya da kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması”* hallerinde Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğü yoktur.

Ayrıca KVKK m. 16/2 gereği Kurul tarafından Veri Sorumluları Sicili'ne kaydolma zorunluluğuna istisna getirilmesi mümkündür.⁹⁸ Nitekim Kurul bugüne kadar Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğüne istisna getirilmesine dair dört ayrı karar almıştır. Kurul'un bu husustaki ilk kararı 02.04.2018 tarihli ve 2018/32 numaralı olup, 15.05.2018 tarihli ve 30422 sayılı Resmî Gazete'de yayımlan-

⁹⁷ Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik m. 5/1-ç gereği, Veri Sorumluları Sicili'ne kayıtlı yükümlü olan veri sorumlularının, kişisel veri işleme envanteri hazırlama yükümlülükleri de bulunmaktadır ve Veri Sorumluları Sicili'ne başvuru yapılırken açıklanan bilgiler kişisel veri işleme envanterine dayalı olarak hazırlanmalıdır. Kişisel veri işleme envanterinde yer verilmesi gereken hususlardan biri de kişisel verilerin işlendikleri amaçlar için gerekli olan azami muhafaza edilme süresidir (Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik m. 4/1-h).

⁹⁸ KVKK m. 16/2 fıkrası hakkında; Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt zorunluluğuna getirilecek istisnanın kişisel verileri işlenen kişiyi korumasız hale getireceği, bu durumun kişinin maddi ve manevi varlığına doğrudan, ölçsüz bir müdahale olduğu, hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmadığı ve istisnanın uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 90. maddelerine aykırılık iddiasında bulunulmuştur. Anayasa Mahkemesi tarafından KVKK m. 16/2 hükmü Anayasa'ya aykırı bulunmuş ve iptal talebi oy çokluğuyla reddedilmiştir. 23.01.2018 tarihli, 30310 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan AYM E.2016/125, K.2017/143, 28.09.2017 kararı için bkz. Corpus Web Hukuk Mevzuat ve İçtihat Programı, www.corpus.com.tr.

mıştır. Bu karar uyarınca; herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla yalnızca otomatik olmayan yollarla kişisel veri işleyenler, noterler, avukatlar, siyasi partiler, mali müşavirler, dernekler, vakıflar ve sendikalar Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt olmak zorunda değildir.

Kurul'un tamamı 18.08.2018 tarihli, 30513 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan 28.06.2018 tarihli, 2018/68 numaralı kararı ile gümrük müşavirleri ve yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri bakımından; 05.07.2018 tarihli, 2018/75 numaralı kararı ile arabulucular bakımından, 19.07.2018 tarihli, 2018/87 numaralı kararı ile yıllık çalışan sayısı 50'den az ve yıllık mali bilanço toplamı 25.000.000 TL'den az olan veri sorumlularından ana faaliyet konusu özel nitelikli kişisel veri işleme olmayanlar bakımından Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğüne istisna getirilmiştir. Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğünün başlama tarihleri ise yine aynı gün Resmî Gazete'de yayımlanmış olan Kurul'un 19.07.2018 tarihli, 2018/88 numaralı kararı ile belirlenmiştir.⁹⁹

Sonuç olarak Veri Sorumluları Sicili'ne kaydolmak zorunda olmayan veri sorumluları, kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlamakla yükümlü değildir (Yönetmelik m. 5/1). Bununla birlikte Veri Sorumluları Sicili'ne kaydolmak zorunda olmayan veri sorumlularının KVKK'dan doğan yükümlülüklerden muaf tutulması söz konusu değildir.¹⁰⁰ Kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlama yükümlülüğü olmayan veri sorumlularının da KVKK ve bahsedilen Yönetmelik uyarınca kişisel verileri saklama, silme, yok etme veya anonim hale getirme yükümlülükleri bakidir (Yönetmelik m. 5/3).

Veri sorumlularının kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlamakla yükümlü olup olmadıkları, kişisel verilerin re'sen imhası

⁹⁹ Sonradan Kurul'un 07.09.2019 tarihinde 30881 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan 03.09.2019 tarihli ve 2019/265 sayılı kararı ile; "yıllık çalışan sayısı 50'den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den çok olan gerçek ve tüzel kişi veri sorumluları ile yurtdışında yerleşik gerçek ve tüzel kişi veri sorumlularının Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünü yerine getirmeleri için belirlenen sürenin 31.12.2019 tarihine kadar uzatılmasına" karar verilmiştir.

¹⁰⁰ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 131.

hususunda Yönetmelik m. 11 hükmüyle getirilmiş olan süreler bakımından önem arz etmektedir.

E. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi İçin Belirlenmiş Olan Süreler

Veri sorumlularının kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi işlemlerini belirli sürelerde yerine getirmeleri aranmıştır. Bu bakımdan kişisel verilerin re'sen veya ilgili kişinin talebi üzerine imhası Yönetmelik'in 11 ve 12. maddelerinde farklı sürelerle tabi olarak düzenlenmiştir.

Kişisel verilerin veri sorumluları tarafından imhasına ilişkin belirlenmiş olan süreler dışında, kişisel verilerin imhasıyla ilgili olarak yapılan bütün işlemlerin kayıt altına alınması ve ayrıca bu kayıtların diğer hukuki yükümlülükler hariç olmak üzere minimum üç yıl boyunca saklanması da gerekmektedir (Yönetmelik m. 7/3).

1. Re'sen Silme, Yok Etme veya Anonim Hale Getirme Süreleri

Kişisel verilerin re'sen imhasına dair yükümlülük kapsamında, kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlama yükümlülüğü olan ve olmayan veri sorumluları bakımından bir ayrıma gidilmiştir.

Kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlamış olan veri sorumluları, kişisel verileri silme, yok etme veya anonim hale getirme yükümlülüğünün ortaya çıktığı tarihi takip eden ilk periyodik imha işleminde kişisel verileri silmek, yok etmek veya anonim hale getirmekle yükümlüdür (Yönetmelik m. 11/1).

Periyodik imhanın gerçekleştirileceği zaman aralığının veri sorumluları tarafından kişisel veri saklama ve imha politikasında belirlenmesi mümkündür; fakat bu süre her halde en fazla altı ay olabilir (Yönetmelik m. 11/2).

Kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlama yükümlülüğü olmayan, diğer bir deyişle Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğü bulunmayan veri sorumluları ise kişisel verileri silme, yok etme veya anonim hale getirme yükümlülüğünün ortaya çıktığı tarihi takip eden üç ay içerisinde kişisel verileri silmek, yok etmek veya anonim hale getirmekle yükümlüdür (Yönetmelik m. 11/3).

Bununla birlikte telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması halinde, bahsedilen sürelerin kısaltılabilmesi bakımından Kurul yetkili kılınmıştır (Yönetmelik m. 11/4).

2. Talep Üzerine Silme, Yok Etme veya Anonim Hale Getirme Süreleri

İlgili kişi tarafından veri sorumlusuna başvurularak kendisine ait kişisel verilerin silinmesi veya yok edilmesi talep edildiğinde, kişisel verileri işleme şartlarının tamamının ortadan kalkmış olması koşuluyla, veri sorumlusu talebe konu kişisel verileri silmek, yok etmek veya anonim hale getirmekle yükümlüdür. Veri sorumlusunun, ilgili kişinin talebini en geç otuz gün içerisinde sonuçlandırması ve ilgili kişiye bilgi vermesi gerekmektedir (Yönetmelik m. 12/1-a).

Kişisel verileri işleme şartlarının tamamı ortadan kalkmış olmakla birlikte talebe konu olan kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarılmış olması durumunda, veri sorumlusu bu durumu üçüncü kişiye bildirmek ve üçüncü kişi nezdinde Yönetmelik kapsamında gerekli işlemlerin yapılmasını temin etmekle yükümlüdür (Yönetmelik m. 12/1-b).

Bununla birlikte şayet kişisel verileri işleme şartlarının tamamı ortadan kalkmamışsa, bu durumda ilgili kişinin talebi veri sorumlusunca KVKK m. 13/3 uyarınca gerekçesi de açıklanarak reddedilebilir (Yönetmelik m. 12/1-c). Nitekim Yönetmelik m. 7/1 uyarınca veri sorumluları ancak kişisel verilerin işleme şartlarının tamamının ortadan kalkmış olması halinde kişisel verilerin imhasıyla yükümlüdür. Kişisel verileri işleme şartlarının tamamen ortadan kalkmamış olması ve veri sorumlusunun ilgili kişinin talebini reddetmesi durumunda, ret cevabı ilgili kişiye en geç otuz gün içinde olmak üzere yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirilmelidir (Yönetmelik m. 12/1-c).

III. KİŞİSEL VERİLERİN DÜZELTİLMESİNİ TALEP ETME HAKKI

Kişisel verilerin düzeltilmesini talep etme hakkı, Anayasa m. 20/3 hükmüyle bir temel hak olarak koruma bulmaktadır. İlgili kişinin haklarının belirtilmiş olduğu KVKK m. 11 hükmünde de kişisel verilerin düzeltilmesini talep etme hakkı sayılmıştır.

Buna göre herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde veri sorumlusuna başvurarak bunların düzeltilmesini¹⁰¹ talep etme hakkına sahiptir (KVKK m. 11/1-d). Hak emredici niteliktedir ve taraf iradelerinin tasarruflarında değildir; dolayısıyla bu hakkın kullanılması durumunda ilgili kişiye bir yaptırım uygulanamaz.¹⁰²

Düzeltilme hakkı, KVKK m. 4/2-b düzenlemesinde kişisel verilerin işlenmesine dair genel ilkeler arasında sayılmış olan kişisel verilerin doğru ve gerektiğinde güncel olması ilkesine de hizmet eder.¹⁰³ Veri sorumlusu bu ilke kapsamında bilgilerin hatasız ve eksiksiz olması için kendisinden beklenebilecek olan gerekli önlemleri al-

¹⁰¹ KVKK m. 11/1-d düzenlemesinde yer verilmiş olan “eksik veya yanlış” ifadeleri ile “düzeltilme” ifadesinin örtüşmediği; zira eksiğin tamamlanıp, yanlışın düzeltililebileceği ve bu nedenle “düzeltilme” kavramını “düzeltilme ve tamamlama” olarak yorumlamanın daha isabetli olacağı yönünde bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 91. Düzeltilme hakkı Tüzük’ün 16. maddesinde düzenleme bulmaktadır. “Düzeltilme” başlığını taşıyan bu madde kapsamında, düzeltilme talepleri ile tamamlama talepleri ayrı ayrı düzenlenmiştir. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 91, dn. 200.

¹⁰² Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 91-92.

¹⁰³ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 92; Dülger, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 163; Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 229. İlke Yönerge’nin 6/1-d hükmünde zikredilmiştir. Yönerge’nin belirtilen hükmünde, kişisel verilerin “doğru ve gereken durumlarda güncel olması” gerektiği düzenlenmiştir. Bununla birlikte kişisel verilerin korunmasına dair her metinde ilkenin bahsedilen şekilde ifade edilmediği belirtilmektedir. Bkz. Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 220. İlke Tüzük kapsamında ise m. 5/1-d hükmünde düzenleme bulmaktadır. Buna göre; *kişisel veriler doğru ve gerektiğinde güncel olmalıdır. Doğru olmayan kişisel verilerin, işleme amaçları göz önüne alınarak silinmesine veya düzeltilmesine yönelik olarak makul tüm önlemlerin gecikmeksizin alındığından emin olunmalıdır.*

makla yükümlüdür.¹⁰⁴ Veri sorumlusunun kişisel verilerin doğru ve güncel tutulmasına dair sorumluluğunun devri mümkün değildir.¹⁰⁵

KVKK m. 4/2-b düzenlemesinde yer alan “gerektiğinde güncel olma” ifadesi ile ilkenin uygulanmasında somut olay koşullarının değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir.¹⁰⁶ Örneğin delillerin muhafaza edilmesi maksadıyla, verilerin haklı bir şekilde güncellenmemesi veya eski verilerin de korunması söz konusu olabilir.¹⁰⁷

Kişisel verilerin düzeltilmesinin söz konusu olabilmesi için, öncelikle eksik veya yanlış işlenmiş kişisel verinin mevcut olması gerekecektir. Pekâlâ, işlenmiş olan verinin doğru veya yanlış olduğu hangi kriterlere göre değerlendirilmelidir? Kişisel verinin yanlış olup olmadığının tespitinde, verinin objektif içeriğinin dikkate alınması gerektiği savunulmaktadır.¹⁰⁸ Dolayısıyla şayet ilgili kişinin verilere verdiği subjektif anlamdan bağımsız bir şekilde, veriler objektif bir şekilde değerlendirildiğinde bunların yanlış ya da eksik olduğu sonucuna varılırsa, o vakit düzeltme hakkından bahsetmek mümkündür.^{109 110}

¹⁰⁴ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 52.

¹⁰⁵ Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 220.

¹⁰⁶ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 53.

¹⁰⁷ Ulrich Dammann, *Bundesdatenschutzgesetz*, ed. Spiros Simitis (München: Nomos, 2014), Art. 6 Rn. 14 (Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 53’ten naklen).

¹⁰⁸ Hans-Georg Kamann ve Martin Braun, *Datenschutzgrundverordnung*, ed. Eugen Ehmann ve Martin Selmayr (München: C.H. Beck, 2018), Art. 16 Rn. 14; Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 92.

¹⁰⁹ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 92.

¹¹⁰ Verilerin doğruluğu objektif kriterler doğrultusunda belirlenirken, değer yargılarının nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair bir sorunun doğduğu, bu bakımdan hukuki netice açısından inceleme yapmanın isabetli olacağı belirtilmektedir. Bu görüş uyarınca, değer yargısının ilgili kişinin kişilik hakkına ve mahremiyetine müdahale niteliği taşıması durumunda, bu değer yargısının kişisel veri olarak değerlendirilmesi mümkündür. Bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 92. Konu hakkında, sığınma talebine dair hukuki değerlendirmeler içeren bir cevap yazısı taslağının kişisel veri niteliği taşıyabileceği yönündeki 13.05.2014 tarihli Avrupa Adalet Divanı kararı için, bkz. Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 92-93.

Konu hakkındaki işlevsel yorum uyarınca ise, verinin işleniş amacına göre kişi hakkında yanlış bir tablonun ortaya çıkması durumunda verinin yanlış olduğu sonucuna varılmalıdır.¹¹¹ Bu durumda veri yanlış olmasa bile yanıltıcı, muğlâk ya da yanlış anlaşılmaya müsait olduğu takdirde de düzeltme hakkının gündeme gelmesi mümkün olacaktır.¹¹²

Kişinin düzeltilmesini talep ettiği verinin kendisi dışında başka birtakım kişileri de kapsaması durumunda, verinin bu niteliğine bakılmaksızın ilgili kişinin düzeltme talebinde bulunmasının mümkün olması gerektiği belirtilmektedir.¹¹³

İlgili kişinin kişisel verisinin düzeltilmesi hakkını ileri sürerken uyması gereken herhangi bir şekil şartı mevcut değildir.¹¹⁴ Ayrıca kişinin talebini “*düzeltilme talebi*” olarak nitelendirmesi gerekli değildir; fakat ilgili kişinin talebinin içeriğinden, ileri sürülen talebin kişisel verinin düzeltilmesi yönünde olduğu anlaşılabilir olmalıdır.¹¹⁵

Yönerge'nin 12/b hükmü uyarınca da ilgili kişi Yönerge hükümlerine uygun olmayan, özellikle eksik veya yanlış olan verilerin düzeltilmesini talep etme hakkına sahiptir. İlgili kişinin verilerinin düzeltilmesi veya silinmesini talep etme hakkının, bilgilere erişim hakkının bir uzantısı olduğu belirtilmektedir.¹¹⁶

Kişisel verilerin düzeltilmesini talep hakkı, Tüzük kapsamında m. 16 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre; “*ilgili kişi veri sorumlusundan kendisine dair yanlış olan kişisel verinin gereksiz gecikmeye mahal*

¹¹¹ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 92.

¹¹² Otto Mallmann, *Bundesdatenschutzgesetz*, ed. Spiros Simitis (München: Nomos, 2014), § 20 Kn. 12 (Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 92'den naklen).

¹¹³ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 93.

¹¹⁴ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 93. Düzeltme talebinin nasıl ileri sürülmesi gerektiği hususunda Yönerge kapsamında da bir hüküm bulunmamaktadır. Bkz. Şimşek, *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 93. Keza Tüzük m. 16 hükmünde de bu hususta bir kural getirilmemiş; fakat kişisel verilerin düzeltilmesini talep hakkının, ilgili kişi tarafından ek bir beyanda bulunulması yoluyla gerçekleşmesinin de mümkün olduğu belirtilmiştir.

¹¹⁵ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 93.

¹¹⁶ Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, 229.

vermeksizin düzeltilmesini talep etme hakkına sahiptir. İlgili kişi, kişisel verilerin işlenmesi amacı da göz önüne alınarak, eksik kişisel verilerinin tamamlanmasını talep etme hakkına sahiptir. Bunun ilgili kişi tarafından ek bir beyanda bulunulması yoluyla gerçekleşmesi de mümkündür.”.

Tüzük uyarınca, düzeltme veya tamamlama talebine konu kişisel verilerin açıklanmış olduğu alıcılar söz konusu ise, bu durumda veri sorumlusu kişisel verilerin bu alıcılar nezdinde de düzeltilmesi veya tamamlanması için bildirimde bulunmakla yükümlüdür.¹¹⁷ Tüzük m. 19 gereği veri sorumlusu; m. 16 uyarınca yapılan kişisel verilerin düzeltilmesi işlemini, bu durum imkânsız veya aşırı bir çabayı gerektirir olmadıkça kişisel verilerin açıklanmış olduğu tüm alıcılara bildirmelidir. Yine aynı madde uyarınca ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu ilgili kişiyi bu alıcılar hakkında bilgilendirmelidir.

Sonuç olarak kişisel verilerin düzeltilmesini talep hakkı gerek KVKK m. 11/1-d gerekse Yönerge m. 12/b ve Tüzük m. 16 hükümleriyle korunmuştur ve bu hükümlerin temel olarak paralel olduğu görülmektedir. Buna göre eksik veya yanlış işlenmiş olan kişisel verilerin ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından tamamlanması veya düzeltilmesi gerekecektir.

IV. KİŞİSEL VERİLERİN SİLİNMESİ, YOK EDİLMESİ, ANONİM HALE GETİRİLMESİ VEYA DÜZELTİLMESİ TALEBİNİN YERİNE GETİRİLMEMESİNİN SONUÇLARI

İlgili kişi tarafından haklı bir şekilde ileri sürülmüş olan kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi, anonim hale getirilmesi veya düzeltilmesi talebinin yerine getirilmemesi durumunda, bunun veri sorumlusu bakımından hukuki ve cezai sonuçları gündeme gelebilecektir.

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle ilgili kişinin veri sorumlusuna başvuru hakkı ve bu başvurunun başarılı bir şekilde sonuçlanmaması ihtimalinde gündeme gelen Kurul nezdinde şikâyette bulunma hakkı incelenmiştir. Ardından, bahsedilen taleplerin yeri-

¹¹⁷ Dülger, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 163.

ne getirilmemesi sonucunda zarara uğrayan ilgili kişinin bu zararının giderilmesi bakımından tazminat hakkı inceleme konusu yapılmıştır. Çalışmada son olarak veri sorumlusunun ilgili kişinin kişisel verilerin imhası veya düzeltilmesine yönelik talebini yerine getirmemesinin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ("TCK")¹¹⁸ uyarınca neticeleri ve idari para cezasından sorumluluk hususları ele alınmıştır.

A. Veri Sorumlusuna Başvuru Hakkı

İlgili kişinin, KVKK hükümlerine aykırılık halinde veri sorumlusuna karşı Kurul nezdinde şikâyet yoluna başvurması mümkündür. Bununla birlikte Kurul nezdindeki şikâyet öncesinde, şikâyet konusu husus hakkında veri sorumlusuna KVKK m. 13 uyarınca yazılı bir şekilde veya Kurul'un belirleyeceği diğer yöntemlerle başvuruda bulunarak talepleri iletmek gereklidir. Bu başvuru yolu tüketilmeden Kurul nezdinde şikâyet yoluna başvurulması halinde şikâyet reddedilecektir (KVKK m. 14/3).

Veri sorumlusuna yapılacak olan başvuruya ilişkin usul ve esaslar, Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ ("Tebliğ")¹¹⁹ hükümleriyle belirlenmiştir. Bu tebliğin 5. maddesinde, ilgili kişi tarafından veri sorumlusuna yapılacak olan başvuruların usulü düzenlenmiştir. Buna göre ilgili kişi, KVKK m. 11 hükmünde düzenlenmiş olan hakları kapsamında taleplerini, *"yazılı olarak veya kayıtlı elektronik posta (KEP) adresi, güvenli elektronik imza, mobil imza ya da ilgili kişi tarafından veri sorumlusuna daha önce bildirilen ve veri sorumlusunun sisteminde kayıtlı bulunan elektronik posta adresini kullanmak suretiyle veya başvuru amacına yönelik geliştirilmiş bir yazılım ya da uygulama vasıtasıyla veri sorumlusuna iletir"*.¹²⁰ Başvurunun Türkçe yapılması zorunludur (Tebliğ m. 4/2).

¹¹⁸ Kabul tarihi: 26.09.2004; RG. 12.10.2004, S. 25611.

¹¹⁹ RG. 10.03.2018, S. 30356.

¹²⁰ Tebliğ m. 5/2 gereği başvuruda zorunlu olarak bulunması gereken bilgiler; *"ad, soyad ve başvuru yazılı ise imza, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için T.C. kimlik numarası, yabancılar için uyuşu, pasaport numarası veya varsa kimlik numarası, tebliğata esas yerleşim yeri veya iş yeri adresi, varsa bildirim esas elektronik posta adresi, telefon ve faks numarası ve talep konusu"* şeklindedir. Konuya ilişkin bilgi ve belgeler de başvuruya eklenmelidir (Tebliğ m. 5/3).

İlgili kişinin yazılı başvurularında, veri sorumlusuna veya temsilcisine evrakın tebliğ edildiği tarih, başvuru tarihi olarak dikkate alınır (Tebliğ m. 5/4). Diğer yöntemlerle yapılan başvurularda ise, başvurunun veri sorumlusuna ulaştığı tarih başvuru tarihi sayılır (Tebliğ m. 5/5).

İlgili kişi tarafından KVKK m. 13 uyarınca veri sorumlusuna yapılan yazılı başvuru ardından veri sorumlusu, başvuruda yer alan bu talepleri, talebin niteliğine göre en kısa sürede ve en geç otuz gün içerisinde olmak üzere sonuçlandırmalıdır (KVKK m. 13/2). Başvuru kural olarak veri sorumlusu tarafından ücretsiz olarak sonuçlandırılır; fakat işlemin ayrıca bir maliyeti gerektirmesi hâlinde, Kurul tarafından belirlenen tarifedeki ücretin¹²¹ ilgili kişiden alınması mümkündür (KVKK m. 13/2).

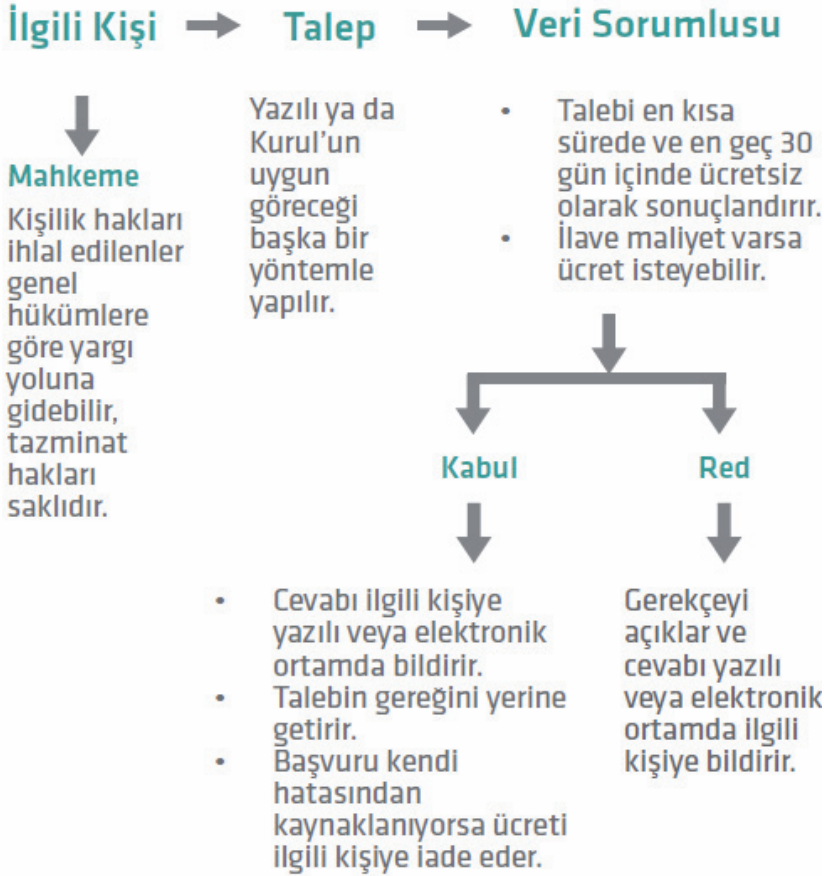
Veri sorumlusuna yapılan başvurunun dört şekilde sonuçlanması mümkündür: kabul, ret, yetersiz cevap verme¹²² veya cevap vermeme. Veri sorumlusunun ilgili kişinin talebini kabul etmesi ve kişisel veriyi silmesi, yok etmesi, anonim hale getirmesi veya düzeltme talep edildiyse kişisel verinin düzeltilmesi durumunda, ilgili kişi tarafından Kurul nezdinde şikâyet yoluna başvurmaya gerek kalmayacaktır. Veri sorumlusunun talebi kabul etmesi durumda gereğini en kısa sürede yerine getirmesi gerekir (Tebliğ m. 6/6). Ayrıca talebin kabul edildiği ihtimalde bunun ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirmesi aranmıştır (KVKK m. 13/3). İlgili kişi tarafından veri sorumlusuna yapılmış olan başvurunun veri sorumlusunun hatasından kaynaklanması hâlinde, başvuru için bir ücret alınmış ise bu tutar ilgiliye iade edilecektir (KVKK m. 13/3).

¹²¹ Veri sorumlusuna başvuruda veri sorumlusu tarafından ilgili kişiden talep edilebilecek ücret, Tebliğ'in 7. maddesinde belirlenmiştir. Buna göre ilgili kişinin başvurusuna yazılı olarak cevap verilen durumlarda on sayfaya kadar ücret alınmamalıdır; on sayfanın üzerindeki her sayfa içinse 1 TL işlem ücreti alınması mümkündür (Tebliğ m. 7/1). Başvuruya cevabın bir kayıt ortamında (örneğin CD veya flash bellek) verilmesi durumundaysa veri sorumlusu tarafından talep edilebilecek ücret, kayıt ortamının maliyeti ile sınırlıdır (Tebliğ m. 7/2).

¹²² Tebliğ m. 6/4 gereği veri sorumlusunun başvuruya cevabında zorunlu olarak bulunması gereken bilgiler; *"veri sorumlusu veya temsilcisine ait bilgiler, başvuru sahibinin; adı ve soyadı, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için T.C. kimlik numarası, yabancılar için uyruğu, pasaport numarası veya varsa kimlik numarası, tebliğata esas yerleşim yeri veya iş yeri adresi, varsa bildirim esas elektronik posta adresi, telefon ve faks numarası, talep konusu ve veri sorumlusunun başvuruya ilişkin açıklamaları"* şeklindedir.

Veri sorumlusunun ilgili kişinin talebini reddetmesi durumunda, ret cevabı da gerekçesiyle birlikte ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirmelidir (KVKK m. 13/3).

İlgili kişi tarafından veri sorumlusuna yapılan başvuru sürecini aşağıdaki gibi bir şema ile göstermek mümkündür:

Tablo 1: Veri Sorumlusuna Başvuru Süreci¹²³

¹²³ “Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Başvuru ve Şikâyet Hakkı,” KVKK, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20KORUNMASINA%20%C4%B0L%C4%B0%C5%9EK%C4%B0N%20BA%C5%9EVURU%20VE%20%C5%9E%C4%B0K%C3%82YET%20HAKKI.pdf>, 6.

B. Kurul Nezdinde Şikâyetle Bulunma Hakkı

Başvurunun reddedilmiş olması, başvuruya verilmiş olan cevabın yetersiz bulunması veya başvuruya süresinde cevap verilmemiş olması durumlarında ilgili kişinin Kurul nezdinde şikâyetle bulunması mümkündür (KVKK m. 14/1).¹²⁴ Bununla birlikte belirtmek gerekir ki her ne kadar veri sorumlusuna başvuru KVKK m. 13 gereği zorunlu olsa da Kurum nezdinde şikâyet yoluna gitmek ihtiyaridir. Dolayısıyla veri sorumlusu tarafından başvurunun zımnen veya açıkça reddedilmesi durumunda ilgili kişi Kurul nezdinde şikâyetle bulunması gerekmezsiniz doğrudan yargı yoluna da başvurabilir.¹²⁵

İlgili kişi tarafından Kurul nezdinde yapılacak ihbar ve şikâyetler, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un¹²⁶ 6. maddesinde belirtilen şartları taşımalıdır; aksi takdirde ihbar ve şikâyetler incelemeye alınmaz (KVKK m. 15/2). Dolayısıyla ihbar ve şikâyet dilekçelerinin belli bir konuyu içermeleri, yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olmamaları ve dilekçe sahibinin adı soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresi bilgilerini içermeleri gerekir (Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun m. 6 ve 4).

Şikâyet süresi, veri sorumlusunun cevabını öğrenme tarihinden itibaren otuz ve her hâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gündür (KVKK m. 14/1).¹²⁷ Bununla birlikte Kurul'un şikâyet ol-

¹²⁴ Yönerge m. 28/4 ve Tüzük m. 77/1 gereği denetleyici otorite nezdinde şikâyet yoluna başvurmak mümkündür.

¹²⁵ KVKK m. 14 gerekçesi (Kaynak: Corpus Web Hukuk Mevzuat ve İçtihat Programı, www.corpus.com.tr); KVKK, "Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Başvuru ve Şikâyet Hakkı," 3.

¹²⁶ Kabul tarihi: 01.11.1984; RG. 10.11.1984, S. 18571.

¹²⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na intikal eden şikâyet başvurularının incelenmesi neticesinde, veri sorumlusuna başvuru yolunu tüketen ilgili kişiler tarafından Kurul'a şikâyetle bulunulması sürecinde KVKK hükümlerinde yer alan sürelerin yorumlanmasında farklılıklar olduğu tespit edilmiş, bunun üzerine

maksızın ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda da re'sen görev alanına giren konularda gerekli incelemeler yapılacaktır (KVKK m. 15/1).

Veri sorumlusu, şikâyet üzerine Kurul tarafından inceleme konusuyla ilgili olarak istenmiş olan bilgi ve belgeleri on beş gün içinde göndermeli ve ayrıca gerektiğinde yerinde inceleme yapılmasına imkân sağlamalıdır (KVKK m. 15/3). Madde gereği Devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler bu kuralın dışındadır.

Telifisi güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması durumunda, Kurul tarafından veri işlenmesinin ya da verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar verilmesi de mümkündür (KVKK m. 15/7).

Kurul tarafından şikâyet üzerine yapılan incelemeler için altmış günlük bir süre belirlenmiştir.¹²⁸ Şikâyet tarihinden itibaren altmış gün içinde cevap verilmemiş olması durumunda talep Ku-

konu hakkında bir karar alınmıştır. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun 13.02.2019 tarihinde yayımlanmış olduğu 24.01.2019 tarih ve 2019/9 sayılı kararla; *"İlgili kişi tarafından yapılan başvuruya veri sorumlusunca 30 gün içinde bir cevap verilmesi halinde ilgili kişinin veri sorumlusunun cevabını müteakip 30 gün içerisinde şikâyette bulunabileceği, bu itibarla söz konusu hallerde ilgili kişinin veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 günlük süresinin bulunmadığı,*

İlgili kişi tarafından yapılan başvuruya veri sorumlusunca bir cevap verilmediği durumda ise ilgili kişinin veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 gün içinde Kurul'a şikâyette bulunabileceği,

İlgili kişi tarafından yapılan başvuruya veri sorumlusunca KVKK'da tanınan 30 günlük süre sonrasında bir cevap verilmesi halinde ilgili kişinin, KVKK'da veri sorumlusuna tanınan 30 günlük süre sonrasında verilecek cevabı beklemekle yükümlü olmadığı ve veri sorumlusuna tanınan sürenin dolması ile birlikte Kurul'a şikâyette bulunabileceği göz önüne alınarak, ilgili kişinin veri sorumlusunun kendisine cevap verdiği tarihten itibaren 30 gün değil, veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 gün içinde Kurul'a şikâyette bulunabileceği" kamuoyuna duyurulmuştur.

Karar için bkz. "Veri Sorumlusuna Başvuru ve Kurula Şikayet Sürelerinin Hesaplanmasına İlişkin Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 24.01.2019 tarih ve 2019/9 sayılı Kararı," KVKK, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5358/Kamuoyu-Duyurusu>.

¹²⁸ KVKK, "Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Başvuru ve Şikâyet Hakkı," 5.

rul tarafından reddedilmiş sayılır (KVKK m. 15/4).¹²⁹ Dolayısıyla şikâyet tarihinden itibaren altmış günlük sürenin geçmesiyle birlikte idari yargıda dava açma süresi başlayacaktır.¹³⁰

Şikâyet üzerine veya Kurul tarafından re’sen yapılan inceleme sonucunda ihlalin mevcut olduğu anlaşılırsa, Kurul tespit etmiş olduğu hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar verecek ve bu karar ilgililere tebliğ edilecektir (KVKK m. 15/5). Kurul’un bu kararının tebliğden itibaren gecikmeksizin ve en geç otuz gün içinde yerine getirilmesi gerekmektedir (KVKK m. 15/5).¹³¹

Kurul kararlarına karşı yargı yolu açık olduğundan, ilgili kişilerin şikâyet üzerine Kurul tarafından verilmiş olan kararlara karşı yetkili idare mahkemelerinde dava açması mümkündür.¹³²

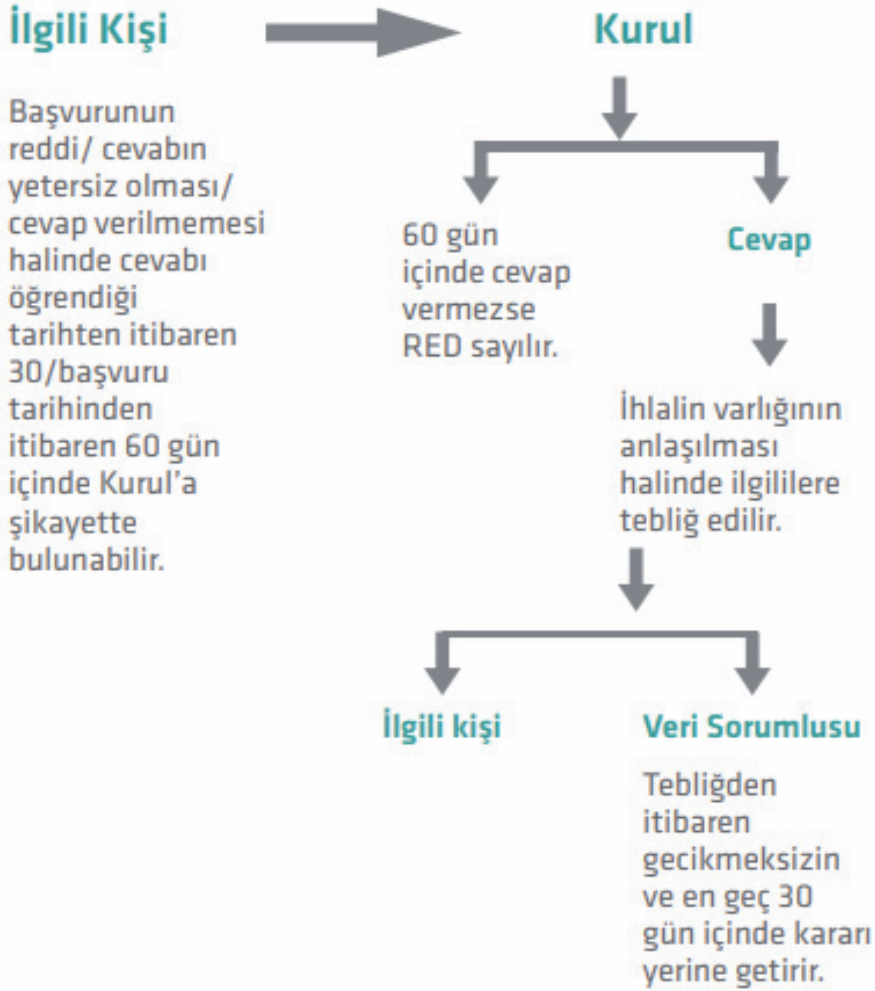
Kurul nezdindeki şikâyet sürecini aşağıdaki gibi bir şema ile göstermek mümkündür:

¹²⁹ Bununla birlikte KVKK hükümlerinde Kurul tarafından re’sen yapılacak incelemeler yönünden herhangi bir süre öngörülmemiştir. Bkz. KVKK, “Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Başvuru ve Şikâyet Hakkı,” 5.

¹³⁰ KVKK, “Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Başvuru ve Şikâyet Hakkı,” 4.

¹³¹ Şikâyet üzerine veya re’sen yapılan inceleme neticesinde, ihlalin yaygın olduğunun tespit edilmesi durumunda, Kurul tarafından bu hususta ilke kararı alınmakta ve bu karar yayımlanmaktadır (KVKK m. 15/6).

¹³² KVKK, “Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Başvuru ve Şikâyet Hakkı,” 5.

Tablo 2: Kurul Nezdinde Şikâyet Süreci¹³³

Kurul kararına konu olmuş olan bir uyuşmazlıkta, bir hazır giyim firmasının internet sitesi üzerinden üyelik bilgileri ile alışveriş yapan kişinin teslimat adresi, adı, soyadı, adres ve telefon numarası gibi kişisel bilgileri, şirkete ait bu internet sitesi üzerinden alışveriş yapan üçüncü kişilerce erişilebilir hale gelmiştir. İlgili kişi bu sebeple veri sorumlusu şirkete başvuruda bulunarak, kişisel verilerinin

¹³³ KVKK, “Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Başvuru ve Şikâyet Hakkı,” 7.

sistemlerinden silinmesini, yok edilmesini, ulaşılamaz hale getirilmesini, yurt içi ve yurt dışında başka bir kurumla paylaşıldı ise o kurumlar nezdinde de silinmesini ve yok edilmesini talep etmiştir. Veri sorumlusu şirketten alınan cevabın yetersiz bulunması üzerine Kurul nezdinde şikâyet yoluna başvurulmuştur. Veri sorumlusu şirket; şikâyette bulunmuş olan ilgili kişinin kişisel verilerinin aynı zamanda başka müşterilerin alışverişe ilişkin işlemleri sırasında görülebilir hale gelmiş olduğundan şikâyete konu olayla birlikte haberdar olduğunu ve olayın sistemselsel bir hatadan kaynaklandığını savunmuştur. Kurul 26.07.2018 tarihli, 2018/91 numaralı kararıyla şikâyeti yerinde bularak, ilgili kişinin kişisel verilerinin şirket sistemlerinden silinmesi, yok edilmesi, ulaşılamaz hale getirilmesine, eğer bu veriler başka bir kurumla paylaşılmışsa o kurumlar nezdinde de silinmesi ve yok edilmesi talebinde bulunulmasına ve şirket hakkında idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir.¹³⁴

Kurul nezdinde şikâyet konusu olmuş olan başka bir uyuşmazlıkta, bir devlet memuru olan ilgili kişinin, memuriyet döneminde hakkında açılmış inceleme-soruşturma dosyalarına ilişkin evrakın imha edilmesi talebi veri sorumlusu kamu kurumunca yerine getirilmemiştir. Bunun üzerine ilgili kişi Kurul nezdinde şikâyet yoluna başvurmuştur. Kurul 28.06.2018 tarihli, 2018/69 sayılı kararıyla, KVKK m. 7 hükmünde belirtilmiş olan kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması koşulu gerçekleşmediğinden, talebin veri sorumlusu tarafından yerine getirilmemesinin uygun olduğu yönünde karar vermiştir. Zira 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu¹³⁵ m. 109 ve Kamu Personeli Genel Tebliđi¹³⁶'nin (Seri No: 2) "D" bölümü gereğince ilgili kişinin devlet memuru olduğu dönemde hakkında açılmış inceleme-soruşturma dosyalarına ilişkin belgelerin özlük dosyalarında saklanması gerekmektedir ve Devlet

¹³⁴ Karar için bkz. "Kişisel verilere hukuka aykırı erişilmesini önleme yükümlülüğünü yerine getiremeyen veri sorumlusu hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 26/07/2018 Tarihli ve 2018/91 Sayılı Karar Özeti," KVKK, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5365/2018-91>.

¹³⁵ Kabul tarihi: 14.07.1965; RG. 23.07.1965, S. 12056.

¹³⁶ RG. 15.04.2011, S. 27906.

Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik¹³⁷ m. 3 gereği belgelerin arşiv niteliğini kaybedebilmesi için son işlem tarihi üzerinden geçmesi gereken yüz bir yıllık süre dolmamıştır.¹³⁸

C. İlgili Kişinin Tazminat Hakkı

Kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde, re'sen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesinin gerekmesine rağmen veri sorumlusu tarafından KVKK m. 7/1 hükmünde düzenlenmiş olan bu kurala uyulmaması durumunda kişisel veri KVKK hükümlerine aykırı bir şekilde işlenmiş olacaktır.

Keza veri sorumlusunun ilgili kişi tarafından kendisine yönelmiş olan haklı düzeltme talebini yerine getirmemesi durumunda, veri sorumlusunun bundan sonraki veri işleme faaliyeti artık hukuka aykırı olur. Zira bu durumda veri sorumlusu, KVKK m. 4/2-b fıkrasında kişisel verilerin işlenmesine dair genel ilkeler arasında sayılmış olan kişisel verilerin doğru ve güncel olması ilkesine aykırı bir şekilde veri işlemiş olacaktır.¹³⁹

Yönerge m. 23/1 uyarınca üye devletler; hukuka aykırı işleme sonucunda veya Yönerge hükümleri gereği ulusal hukukta kabul edilmiş olan herhangi bir kurala aykırı davranış sonucunda zarara uğrayan herkesin veri sorumlusundan uğranan zarar karşılığında tazminat talep etme hakkı olduğuna dair düzenleme getirmelidir. Keza Tüzük m. 82/1 gereği Tüzük hükümlerinin ihlal edilmesi sonucunda maddi veya manevi zarara uğramış olan herkesin uğranan zarara karşılık tazminat talebinde bulunma hakkı vardır.

KVKK m. 11 hükmünde ilgili kişinin hakları arasında kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğranması

¹³⁷ RG. 16.05.1988, S. 19816.

¹³⁸ Karar için bkz. "Sicil dosyalarındaki kişisel verilerin, işlenmelerini gerektiren sebeplerin ortadan kalkmaması sebebiyle, imha edilmemesi gerektiği hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 28/06/2018 Tarihli ve 2018/69 Sayılı Karar Özeti," KVKK, erişim tarihi 8 Ağustos 2019, <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5366/2018-69>.

¹³⁹ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 93.

hâlinde zararın giderilmesini talep etme hakkı da sayılmıştır (KVKK m. 11/1-ğ). Kişisel verilerin KVKK hükümlerine aykırı olarak işlenmesinin, haksız fiilin özel bir görünüm şekli olduğu belirtilmektedir.^{140 141}

Bununla birlikte kişisel verilerin hukuka aykırı bir şekilde işlenmesi sonucunda maddi zarara uğramanın çok ender rastlanacak bir durum olduğu belirtilmekte, bu hususta ilgili kişiye kredi verilmemesi, kişinin işe alınmaması durumları veya kişisel verilerin hukuka aykırı işlenip işlenmediğini tespiti amacıyla yapılan masraflar örnek gösterilmektedir.¹⁴²

¹⁴⁰ Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 101. Aksi yönde, verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğranması durumunda zararın giderilmesini talep etme hakkının 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ("TBK", Kabul tarihi: 11.01.2011; RG. 04.02.2011, S. 27836) hükümleri karşısında bir tekrardan ibaret olduğu yönünde bkz. Oğuz, "Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması," 29. İkinci görüşe paralel bir şekilde, KVKK hükümlerinde sorumluluk hususunda özel hüküm öngörülmemiş olduğu yönünde bkz. Damla Gürpınar, "Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk," *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan* 19, no. özel (2017): 690.

¹⁴¹ Doktrindeki bir görüşe göre, KVKK'da sorumluluk için kusur şartı aranmamıştır. Bkz. Çekin, "Big Data ve İrade Serbestisi," 638. KVKK ile öngörülen mekanizmanın bir kusur sorumluluğu hali olduğunu kabul etmenin zor olacağı ve veri sorumlusunun KVKK m. 11 hükmünde düzenlenmiş olan tazminat yükümlülüğünün bir sebep sorumluluğu niteliği taşıdığını kabul etmenin daha isabetli olacağı yönünde bkz. Çekin, "Big Data ve İrade Serbestisi," 638. Bu görüş uyarınca, veri sorumlusu KVKK m. 12 hükmünde öngörülen şartları yerine getirdiği takdirde sorumluluk gündeme gelmemelidir.

Dijital ortamda çalışarak çok sayıda veriyi kolaylıkla toplama, saklama ve analiz etme olanaklarına kavuşan veri sorumlularının, verileri bu ortamda uygun şekilde koruyamama riskini de üstlenmiş sayılmalarının hakkaniyet ilkesinin bir gereği olduğu, dolayısıyla burada bir tehlike sorumluluğunun söz konusu olduğunu kabul ederek zarardan sorumlu tutulacak kişilerin kusurunu aramanın daha isabetli olabileceği fakat KVKK hükümlerinde bu yönde bir açıklık bulunmadığı belirtilmekte, bununla birlikte TBK'nın "tehlike sorumluluğu ve denkleştirme" kenar başlıklı 71. maddesinin bu konuda uygulanıp uygulanamayacağına düşünülmesi de önerilmektedir. Bkz. Gürpınar, "Hukuki Sorumluluk," 694.

¹⁴² Çekin, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, 102-103.

Bunun dışında KVKK m. 14/3 gereği kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır. Kişilik hakkının ihlal edilmesi sonucunda maddi veya manevi zarara uğrayan ilgili kişilerin zararlarının tazmini için veri sorumlusuna karşı tazminat davası açmaları mümkündür.¹⁴³

D. Veri Sorumlusunun Türk Ceza Kanunu Uyarınca Cezai Sorumluluğu

KVKK m. 17/2 gereği, KVKK m. 7 hükmüne aykırı olarak kişisel verileri silmeyen veya anonim hâle getirmeyenler TCK'nın 138. maddesine göre cezalandırılır.^{144 145}

“Verileri yok etmeme” kenar başlıklı TCK m. 138/1 uyarınca, kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde¹⁴⁶ yok etmekle yükümlü olanlara, görevlerini yerine getirmedikleri durumda bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilir.¹⁴⁷

¹⁴³ Gürpınar, “Hukuki Sorumluluk,” 690.

¹⁴⁴ Kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçlara TCK m. 135 ve devamı maddelerinde yer verilerek, Fransız Ceza Kanunu’nda takip edilen yöntem tercih edilmiştir. Nitekim kişisel verilerin korunmasına ilişkin usul ve esasların yer aldığı kanunlarda aynı zamanda kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçlara da yer verilmiş olan Almanya ve İtalya’daki sistemin aksine, Fransa’da kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçların Fransız Ceza Kanunu’nda düzenlenmiş olduğu belirtilmektedir. Muammer Ketizmen, *Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2008), 217.

¹⁴⁵ KVKK m. 17/2 hükmünde düzenlenmiş olan kişisel verilerin silinmemesi veya anonim hale getirilmemesi suçunun, TCK m. 138 hükmünde düzenlenmiş olan verileri yok etmeme suçundan farklı bir suç olduğu yönünde bkz. Murat Volkan Dülger, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması,” *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3, no. 2 (2016): 135; Dülger, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 369-370.

¹⁴⁶ TCK m. 135 ve 136 hükümlerinde suçun konusu olan kişisel veriler açısından otomatik işleme ve otomatik olmayan işleme arasında bir ayırım yapılmamıştır. Oysa TCK m. 138 hükmünde düzenleme bulan verileri yok etmeme suçu bakımından durum böyle değildir. TCK m. 138 hükmünde geçen “sistem” kelimesinin bilişim sistemini ifade ettiği kabul edildiğinde bir çelişki oluşmaktadır. Bu hususta bkz. Ketizmen, *Bilişim Suçları*, 242; Melike Köse Aysun, *Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu (TCK m. 135)* (Ankara: Seçkin, 2018), 112. Bu nedenle TCK m.

Kişisel veriler süresinden sonra fakat yetkili makamlar tarafından bu sürenin aşılmış olduğu fark edilmeden önce yok edilse dahi, suçtan sorumluluk yine de gündeme gelecektir.¹⁴⁸ Ayrıca ilgili kişinin rızası bulunsa bile, bu rıza suç açısından geçerli bir hukuka uygunluk sebebi olmayacaktır.¹⁴⁹

Suçun konusunun 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu¹⁵⁰ hükümlerine göre ortadan kaldırılması veya yok edilmesi gereken veri olması hâlinde, verilecek cezanın bir kat artırılması öngörülmüştür (TCK m. 138/2).¹⁵¹

TCK m. 139 gereği, kişisel verileri yok etmeme suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete tabi değildir.¹⁵²

İlgili kişinin KVKK m. 11/1-d uyarınca veri sorumlusuna karşı ileri sürdüğü haklı düzeltme talebinin yerine getirilmemesi durumunda, veri sorumlusunun bu tutumu bir suç oluşturacak mıdır? TCK m. 135 ile kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi, TCK m. 136 ile kişisel verilerin hukuka aykırı olarak bir başkasına

138 metninden sistemde bulunma şartının çıkartılması tavsiye edilmektedir. Bkz. Ketizmen, *Bilişim Suçları*, 242.

¹⁴⁷ Kişisel verileri yok etmeme suçu, ihmali bir suçtur. Ketizmen, *Bilişim Suçları*, 240; Hale Akdağ, *Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2013), 145; Köse Aysun, *Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu*, 113; Dülger, "Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması," 134; Dülger, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 365. Suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir. Akdağ, *Kişisel Verilerin Korunması*, 148; Dülger, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 367. Kişinin kasıtlı kabul edilebilmesi için bilinmesi ve istenmesi gereken unsurların neler olduğuna dair tartışmalar hakkında bkz. Akdağ, *Kişisel Verilerin Korunması*, 149ff.

¹⁴⁸ Akdağ, *Kişisel Verilerin Korunması*, 147.

¹⁴⁹ Akdağ, *Kişisel Verilerin Korunması*, 154; Dülger, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 368.

¹⁵⁰ Kabul tarihi: 04.12.2004; RG. 17.12.2004, S. 25673.

¹⁵¹ Kan veya saç örneği alınmış olan şüphelinin yargılama ardından beraat etmesi halinde bu delillerin yok edilmesi zorunluluğu bu hale örnektir. Bahsedilen ve diğer örnekler için bkz. Köse Aysun, *Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu*, 114-115.

¹⁵² Bu yaklaşımın yerinde olduğu yönünde bkz. Akdağ, *Kişisel Verilerin Korunması*, 156-157.

verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi, TCK m. 138 ile ise kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verilerin sistem içinde yok edilmemesi suç olarak düzenlenmiştir.¹⁵³ KVKK m. 17/2 gereği de kişisel verileri silmeyen veya anonim hâle getirmeyenler TCK m. 138 hükmü uyarınca cezalandırılır. Dolayısıyla kişisel verilerin hâlihazırda hukuka uygun bir şekilde elde edilip kaydedilmiş olması ihtimalinde, ilgili kişi tarafından KVKK m. 11/1-d uyarınca haklı bir şekilde ileri sürülen düzeltme talebinin yerine getirilmemesi bir suç oluşturmayacaktır.

E. Veri Sorumlusunun İdari Para Cezasından Sorumluluğu

KVKK m. 18 hükmünde veri sorumlularının kabahatleri sonucunda gündeme gelecek olan idari para cezaları düzenlenmiştir. KVKK m. 18/2 gereği maddede öngörülmüş olan idari para cezaları veri sorumlusu olan gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanmaktadır.¹⁵⁴

KVKK m. 18/1-c gereği; KVKK m. 15 uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında, 25.000 TL'den 1.000.000 TL tutarına kadar idari para cezası verilir. Kurul kararlarına karşı idari yargı yolu açıktır.¹⁵⁵

Dolayısıyla kişisel verilerin imhası veya düzeltilmesi talebinin veri sorumlusu tarafından yerine getirilmemesi üzerine Kurul nezdinde şikâyet yoluna başvurulması ve Kurul'un şikâyeti yerinde bulması halinde, Kurul kararını yerine getirmeyen veri sorumlusunun idari para cezasından sorumluluğu gündeme gelecektir.

¹⁵³ Tipiklik açısından bu suçlara ilişkin eylemlerin neler olduğu hakkında bkz. Dülger, "Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması," 127-137.

¹⁵⁴ Bununla birlikte aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeme, veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeme, Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeme veya Veri Sorumluları Sicil'i'ne kayıt ve bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeme eylemlerinin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi durumunda, Kurul'un yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapan kişiler hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılarak sonucu Kurul'a bildirmektedir (KVKK m. 18/3).

¹⁵⁵ Korkmaz, "Değerlendirme," 142.

Veri sorumlusunun bu yöndeki Kurul kararına rağmen kişisel verileri imha etmemesi ihtimalinde, TCK m. 138 uyarınca söz konusu olan ceza dışında KVKK m. 18/1-c uyarınca idari para cezasından sorumluluk ayrıca gündeme gelmiş olacaktır.¹⁵⁶

Konu Avrupa hukuku bakımından incelendiğinde, Yönerge'de veri ihlalinde bulunulması halinde ihlalde bulunanlara para cezası kesilmesi imkânı bulunmadığı görülmektedir.¹⁵⁷ Tüzük uyarınca ise böyle bir imkân söz konusudur. İlgili kişinin kişisel verilerin silinmesi (Tüzük m. 17) ve düzeltilmesi (Tüzük m. 16) haklarına ilişkin kuralların ihlali, Tüzük m. 83/5-b gereği Tüzük m. 83/5 yaptırımına tabidir. Tüzük m. 83/5 uyarınca veri ihlalinde bulunan şirketlere 20.000.000 Euro tutarına kadar veya ihlalde bulunan kuruluşun dünya çapındaki yıllık cirosunun %4'ü oranına kadar idari para cezası kesilmesi mümkündür.¹⁵⁸

V. SONUÇ

Anayasa m. 20 hükmüyle kişisel verilerin korunması bir temel hak olarak tanınmış, bu bağlamda herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu ve bu hakkın kişinin kendisiyle ilgili kişisel verilerin silinmesi veya düzeltilmesini talep etmesini de kapsadığı belirtilmiştir. Kişisel verilerin silinmesi veya düzeltilmesini talep etme hakkı ikincil mevzuatta düzenlenmiş olmakla birlikte bir terminoloji farklılığı söz konusudur.

İlgili kişinin haklarının düzenlenmiş olduğu KVKK m. 11/1-e uyarınca herkes KVKK m. 7 hükmünde öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerinin silinmesini veya yok edilmesini isteme hakkına sahiptir. KVKK m. 7 hükmünde, işlenmesini gerektiren sebep-

¹⁵⁶ 5326 sayılı Kabahatler Kanunu (Kabul tarihi: 30.03.2005; RG. 31.03.2005, S. 25772 Mükerrer) m. 15/3 uyarınca, bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Bununla birlikte bahsedilen ihtimalde suç ve kabahati oluşturan durumlar farklıdır. Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmemesi ya da anonim hale getirilmemesi suçu, buna ilişkin Kurul kararına uyulmaması ise kabahati oluşturur.

¹⁵⁷ Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 21.

¹⁵⁸ Taştan, *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, 21.

lerin ortadan kalkması hâlinde kişisel verilerin re'sen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

Kişisel verilerin imhası; *“kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi”* anlamlarında kullanılan genel bir kavramdır (Yönetmelik m. 4/1-c). Kişisel verilerin silinmesi; *“kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemi”* olarak tanımlanır (Yönetmelik m. 8/1). Kişisel verilerin yok edilmesi ise *“kişisel verilerin hiç kimse tarafından hiçbir şekilde erişilemez, geri getirilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemidir”* (Yönetmelik m. 9/1). Kişisel verinin yok edilmesi için, verilerin bulunduğu donanım ve evrakın fiziken yok edilmesi gerekir. Son olarak kişisel verilerin anonim hale getirilmesi ise *“kişisel verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesi”* şeklinde tanımlanır (Yönetmelik m. 10/1).

Kişisel verilerin silinmesini talep hakkı Yönerge kapsamında KVKK ve Yönetmelik hükümlerinden farklı bir terminolojiyle ele alınmıştır. Yönerge m. 12-b gereği ilgili kişiler, özellikle verinin eksik veya yanlış olmasından dolayı Yönerge hükümlerine uygun olmayan bir şekilde işlenmiş olan verilerin, uygunluğa göre silinmesi veya bloke edilmesini veri sorumlusundan talep etme hakkına sahiptir. Yönerge’de *“silme veya bloke etme”* terimlerinin kullanılmış olmasına karşın KVKK’da *“silme veya yok etme”* kelimeleriyle farklı bir terminolojinin tercih edilmiş olması eleştiri konusu olmuştur. Yönerge kapsamındaki *“silme”* kavramının, KVKK ve Yönetmelik uyarınca *“silme”* ve *“yok etme”* kavramlarını kapsadığını söylemek mümkündür. Yönerge hükümlerinde yer alan kişisel verinin bloke edilmesini talep hakkına ise KVKK hükümlerinde rastlanmamaktadır. Diğer bir farklılık ise kişisel verilerin anonimleştirilmesi yönündendir. Her ne kadar Yönerge m. 12-b hükmünde verilerin anonimleştirilmesinden bahsedilmemiş olsa da bu husus Yönerge kapsamında fakat farklı bir şekilde düzenlenmiştir. Yönerge’nin 26. paragrafı uyarınca anonimleştirilmiş veriler, tüm veri koruma süreçlerinin bir istisnası olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla Yönerge uyarınca

kişisel verilerin anonimleştirilmiş olması sonucunda kişisel verilerin korunmasına dair esaslar uygulama alanı bulmayacaktır.

Kişisel verilerin silinmesini talep hakkı Tüzük m. 17 hükmünde düzenleme bulur. Bu hükümle ilgili kişiye kişisel verilerin gereksiz gecikmeye mahal vermeksizin silinmesini talep hakkı tanınmış ve veri sorumlusunun kişisel verileri gereksiz gecikmeye mahal vermeksizin silmekle yükümlü olduğu haller sayılmıştır. Tüzük kapsamında kişisel verilerin silinmesini talep hakkı dışında ayrıca verilerin yok edilmesini talep hakkından bahsedilmemektedir. Bununla birlikte Yönerge terminolojisinde olduğu gibi, Tüzük uyarınca kişisel verilerin silinmesi hakkının KVKK ve Yönetmelik anlamında kişisel verilerin silinmesi ve yok edilmesi kavramlarını kapsadığını söylemek mümkündür. Anonimleştirilmiş veriler bakımından ise Yönerge ve Tüzük paralel bir anlayışa sahiptir ve Tüzük hükümleri anonim bilgilerin işlenmesi hakkında uygulama alanı bulmamaktadır.

Tüzük m. 17 hükmünün kenar başlığında silme hakkı (*right to erasure*) ve unutulma hakkı (*right to be forgotten*) ifadelerinin kullanılmış olduğu göze çarpmaktadır. Unutulma hakkının Avrupa Komisyonu tarafından öngörülmesinin ardından, Avrupa Birliği Parlamentosu nezdindeki görüşmelerde hakkın önemli kısıtlamalara maruz kaldığı, öyle ki “*unutulma hakkı*” isminin dahi uygun bulunmadığı ve hakkın mevcut sınırlamalar kapsamında “*kişisel verilerin silinmesi hakkı*” şeklinde tanımlanmasının tercih edildiği bilinmektedir. Sonuç olarak Tüzük’ün nihai halinde madde kenar başlığı ve içeriği bahsedildiği şekilde düzenlenmiştir. Bununla birlikte unutulma hakkına ilişkin birçok tartışma mevcuttur. Nitekim silme hakkı (*right to erasure*), unutulma hakkı (*right to oblivion*), dizinden çıkarma hakkı (*right to delisting*) kavramlarının da birbirleri yerine kullanıldığı görülmektedir. Tüzük’ün hazırlanma çalışmalarında Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın 13.05.2014 tarihli *Google-Spain* Kararı etkili olmuştur. Bu karar “*unutulma hakkı kararı*” olarak bilinmektedir ve bu hakka ilişkin önemli tespitler içermektedir.

Kişisel verilerin düzeltilmesini talep hakkı bakımından terminolojik bir karışıklık söz konusu değildir. KVKK m. 11/1-d gereği her-

kes kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme hakkına sahiptir. Yönerge'nin 12/b hükmü uyarınca da ilgili kişi Yönerge hükümlerine uygun olmayan, özellikle eksik veya yanlış olan verilerin düzeltilmesini talep etme hakkına sahiptir. Kişisel verilerin düzeltilmesini talep hakkı Tüzük m. 16 hükmünde ayrı bir madde şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre ilgili kişi veri sorumlusundan kendisine dair yanlış olan kişisel verinin gereksiz gecikmeye mahal vermeksizin düzeltilmesini talep etme hakkına sahiptir. Keza ilgili kişinin kişisel verilerin işlenmesi amacı da göz önüne alınarak, eksik kişisel verilerinin tamamlanmasını talep etme hakkına sahip olduğu da belirtilmiştir. Kişisel verilerin düzeltilmesini talep hakkına ilişkin KVKK, Yönerge ve Tüzük hükümlerinin temel olarak paralel olduğunu söylemek mümkündür.

Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi, anonim hale getirilmesi veya düzeltilmesi yönündeki haklı talebin yerine getirilmemesi durumunda, bunun veri sorumlusu bakımından hukuki ve cezai sonuçları söz konusu olabilecektir. İlgili kişinin veri sorumlusuna başvuru yolunun tüketilmesinin ardından Kurul nezdinde şikâyetle bulunması mümkündür. Şikâyetin yerinde bulunması ihtimalinde Kurul tespit etmiş olduğu hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar verecektir (KVKK m. 15/5). KVKK m. 13 gereği zorunlu olan başvurunun yapılmasının ardından Kurul nezdinde şikâyet yoluna gidilmeksizin yargı yoluna başvurulması da mümkündür. Keza Kurul kararlarına karşı da yargı yolu açıktır.

Bunun dışında kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğranılması ihtimalinde KVKK m. 11/1-ğ hükmüne dayanılarak bu zararın giderilmesinin talep edilmesi mümkündür. Ayrıca KVKK m. 14/3 hükmüyle kişilik hakları ihlal edilenlerin genel hükümlere göre tazminat hakkı saklı tutulmuştur.

KVKK m. 17/2 gereği, KVKK m. 7 hükmüne aykırı olarak kişisel verileri silmeyen veya anonim hâle getirmeyenler TCK'nın "*verileri yok etmeme*" kenar başlıklı 138. maddesine göre cezalandırılır. Dolayısıyla kişisel verilerin silinmemesi, yok edilmemesi veya anonim hale getirilmemesi sonucunda TCK m. 138 gereği bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası yaptırımını da gündeme gelebilmektedir. Bununla

birlikte kişisel verilerin hâlihazırda hukuka uygun bir şekilde elde edilip kaydedilmiş olması ihtimalinde, ilgili kişi tarafından KVKK m. 11/1-d uyarınca haklı bir şekilde ileri sürülen düzeltme talebinin yerine getirilmemesi bir suç oluşturmayacaktır. Zira kişisel verilerin düzeltilmemesi bir suç olarak düzenlenmemiştir.

Son olarak kişisel verilerin imhası veya düzeltilmesi talebinin veri sorumlusu tarafından yerine getirilmemesi üzerine Kurul nezdinde şikâyet yoluna başvurulması ve Kurul'un şikâyeti yerinde bulması ihtimalinde, Kurul kararını yerine getirmeyen veri sorumlusunun idari para cezasından sorumluluğu gündeme gelecektir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, Hale. Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- Aydın, Sedat Erdem. AIHM İctihatları Bağlamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015.
- Başalp, Nilgün. "Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri." MÜHFD 21, no. 1 (2015): 77-105.
- Başalp, Nilgün. Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması. Ankara: Yetkin Yayınları, 2004.
- Bennett, Steven C.. "The 'Right to Be Forgotten': Reconciling EU and US Perspectives." Berkeley Journal of International Law 30, no. 1 (2012): 161-195.
- Çekin, Mesut Serdar. "6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'un Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi." İÜHFM 74, no. 2 (2016): 629-644.
- Çekin, Mesut Serdar. Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu. İstanbul: On İki Levha, 2018.
- Dülger, Murat Volkan. "İnsan Hakları ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması." İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 5, no. 1 (2018): 71-143.
- Dülger, Murat Volkan. "Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik'e İlişkin Değerlendirme." Hukuki Haber, Temmuz 14, 2019. Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://www.hukukihaber.net/kisisel-saglik-verileri-hakkinda-yonetmelike-iliskin-degerlendirme-makale,6847.html>.
- Dülger, Murat Volkan. "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması." İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 3, no. 2 (2016): 101-167.
- Dülger, Murat Volkan. Kişisel Verilerin Korunması Hukuku. İstanbul: Hukuk Akademisi, 2019.

- Ehmann, Eugen ve Martin Selmayr. *Datenschutzgrundverordnung*. München: C.H. Beck, 2018.
- Elmalıca, Hasan. "Bilim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı." *AÜHFD* 65, no. 4 (2016): 1603-1636.
- EUR-Lex. "Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data." Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A31995L0046>.
- EUR-Lex. "Regulation (EU) 2016/679 of The European Parliament and of The Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)." Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>.
- European Commission. "Article 29 Data Protection Working Party, Opinion 05/2014 on Anonymisation Techniques." Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_en.pdf.
- European Parliament. "European Parliament legislative resolution of 12 March 2014 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation)." Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT%20TA%20P7-TA-2014-0212%200%20DOC%20XML%20V0//EN>.
- Gözüküçük, Merve. "Veri İşleme Süreçlerinde Tartışmalı Bir Çözüm: Veri Anonimleştirilmesi." *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2014.

- Gürpınar, Damla. "Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk." Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan 19, no. özel (2017): 679-694.
- Intersoft Consulting. "Key Issues, GDPR Right to be Forgotten." Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://gdpr-info.eu/issues/right-to-be-forgotten/>.
- Kartal, Mustafa Tefvik. "Kişisel Verilerin Korunması: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme." Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi 4, no. 1 (2018): 1-18.
- Kaya, Mehmet Bedii ve Furkan Güven Taştan. Kişisel Veri Koruma Hukuku Mevzuat & İçtihat. İstanbul: On İki Levha, 2018.
- Kazemi, Robert. General Data Protection Regulation (GDPR). Hamburg: Tredition, 2018.
- Ketizmen, Muammer. Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları. Ankara: Adalet Yayınevi, 2008.
- Kılınç, Doğan. "Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması." AÜHFD 61, no. 3 (2012): 1089-1169.
- Korkmaz, İbrahim. "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme." TBB Dergisi 124, (2016): 81-152.
- Köse Aysun, Melike. Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu (TCK m. 135). Ankara: Seçkin, 2018.
- Küzeci, Elif. Kişisel Verilerin Korunması. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, 2018.
- KVKK. "Kişisel verilere hukuka aykırı erişilmesini önleme yükümlülüğünü yerine getiremeyen veri sorumlusu hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 26/07/2018 Tarihli ve 2018/91 Sayılı Karar Özeti." Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5365/2018-91>.
- KVKK. "Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası, Veri Sorumlularına Örnek Olması İçin Kurum İnternet Sayfasında Yayınlanmıştır." Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5387/KVKK-Kisisel-Veri-Saklama-ve-Imha-Politikasi>.

KVKK. “Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Başvuru ve Şikâyet Hakkı.” Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20KORUNMASINA%20%C4%B0L%C4%B0%C5%9EK%C4%B0N%20BA%C5%9EVURU%20VE%20%C5%9E%C4%B0K%C3%82YET%20HAKKI.pdf>.

KVKK. “KVKK Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası.” Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/e95a5392-23bf-4b30-8114-0526284c5837.pdf>.

KVKK. “KVKK Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi.” Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20S%C4%B0L%C4%B0NMES%C4%B0,%20YOK%20ED%C4%B0LMES%C4%B0%20VEYA%20ANON%C4%B0M%20HALE%20GET%C4%B0R%C4%B0LMES%C4%B0%20REHBER%C4%B0.pdf>.

KVKK. “Sicil dosyalarındaki kişisel verilerin, işlenmelerini gerektiren sebeplerin ortadan kalkmaması sebebiyle, imha edilmemesi gerektiği hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 28/06/2018 Tarihli ve 2018/69 Sayılı Karar Özeti.” Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5366/2018-69>.

KVKK. “Veri Sorumlusuna Başvuru ve Kurula Şikâyet Sürelerinin Hesaplanmasına İlişkin Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 24.01.2019 tarih ve 2019/9 sayılı Kararı.” Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5358/Kamuoyu-Duyurusu>.

Oğuz, Habip. “Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum.” Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, no. 3 (2013): 1-38.

Singel, Ryan. “Netflix Spilled Your Brokeback Mountain Secret, Lawsuit Claims.” Wired, Aralık 17, 2009. Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. <https://www.wired.com/2009/12/netflix-privacy-lawsuit/>.

Solove, Daniel J.. The Digital Person: Technology and Privacy in the Information Age. New York and London: New York University Press, 2004.

- Şekerbay, Cennet Alas. "GDPR ile gelen "Pseudonymization" (Takma Ad Verme) Kavramı." Academia. Erişim tarihi 8 Ağustos 2019. https://www.academia.edu/36711924/GDPR_ile_gelen_Pseudonymization_Takma_Ad_Verme_Kavram%C4%B1?auto=download.
- Şimşek, Oğuz. Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması. İstanbul: Beta, 2008.
- Taştan, Furkan Güven. Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Tekin, Nurullah. "Kişisel Verilerin Korunması ile İlgili Türkiye'deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi." Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, no. 4 (2014): 222-262.
- Turan, Metin. Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması. Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.
- Uncular, Selen. İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması. Ankara: Seçkin, 2014.
- Voss, W. Gregory. "The Right to Be Forgotten in the European Union: Enforcement in the Court of Justice and Amendment to the Proposed General Data Protection Regulation." Journal of Internet Law, (July 2014): 3-7.
- Yavuz, Can. İnternet'teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı. Ankara: Seçkin, 2016.